

BIBLIOTEKA

BSH-1
A 85

ALI ASLLANI

VIDI VIDI

PULLUMBESHE

(VJERSHA)

DHE

HANKO HALLA

Parathënie

Në vëllimin «Vidi-vidi pëllumbeshë» po i paraqesim lexonjësit vjershat më të mira të poetit Ali Asllani, të shkruara prej tij gjatë një periudhe afro gjysëm shekullore, në kohë dhe vënde të ndryshme, në rrethana dhe kushte të ndryshme historike, në gjëndje të ndryshme shpirtërore si të vet poetit ashtu edhe të popullit tonë.

Poezia e Ali Asllanit ka veçoritë e veta artistike, që e dallojnë nga gjithë krijimtaria poetike e vëndit tonë gjatë gjysmës së parë të këtij shekulli. Ajo përshkohet nga një notë e dukëshme realiste dhe nga një thjeshtësi e hijeshi stili e huajtur nga poezia popullore, po e përpunuar dhe e lëmuar akoma më shumë në laboratorin krijonjës të poetit. Për poezinë e Ali Asllanit janë pothuajse të huaja spekulacionet intelektuale dhe pseudothellësia filozofike, që vërehet në krijimtarinë e mjaft prej poetëve tanë të paraqirimit. Ai këndon shtruar, pa klithma dhe britma që të vrasin veshin, pa psherëtimë sentimentale. Në këtë drejtim ai ka ndjekur për bukuri traditën e poezisë gojore të Labërisë.

Në krijimtarinë poetike të Ali Asllanit gjejmë të trajtuara motive nga më të ndryshmet; motive dashurie dhe motive shoqërore, motive patriotike dhe motive politike, po shpesh këto motive i gjejmë të gërshetuara

me njeri tjetrin në mënyrë mjaft organike dhe të hijshme. Kudo në poezinë e tij ndihet dëshira e zjarrit për të gëzuar jetën, një frymë herë lukreciane, herë kamjane. Atij i ka pëlqyer kurdoherë t'u këndojë gëzimeve të jetës, të bëjë thirrje për të jetuar pa kokëçarje dhe pa andralla, shpesh pa marrë parasysh kohën në të cilën i ka shkruar këto vjersha dhe mundësitë reale të lexonjësve të tij për të bërë jetë të tillë, të cilat nuk pengoheshin vetëm nga paragjykimet dhe prapambetja e Hanko Hallave, po edhe nga një sistem i tërë shtypjeje dhe çfrytëzimi, të cilin poeti nuk e ka pasur kurdoherë parasysh dhe pothuajse nuk e ka prekur fare në poezinë e vet. Prandaj kjo veçori e poezisë së Ali Asllanit është njëkohësisht edhe një nga të metat e saj kryesore, (cilatdo qofshin ngjyrat dhe figurat me anën e të cilave na i paraqet poeti këto ideale boheme të tij). Dhe duhet thënë se në këtë drejtim, për lexonjësin tonë që e sheh botën nga një prizëm i ndryshëm prej prizmit nga e ka parë poeti, për lexonjësin që e sheh botën nga lartësitë socialiste, kjo karakteristikë e poezisë së Ali Asllanit, që sado pak, do të jetë pasqyruar edhe në këtë vëllim, do kuptohet drejt dhe do vlerësohet në mënyrë klasike.

Një objekt tjetër i poezisë së Ali Asllanit ka qenë edhe kritika poetike e zakoneve të vjetëruara dhe e njerëzve të mykur, të cilët me paragjykimet dhe injoancën e tyre kanë luftuar jo vetëm kundër përparimit të vëndit, kundër përhapjes së kulturës e të shkencës, po kanë luftuar edhe për ta bërë jetën personale të njerëzve sa më asketike, dhe për ta mbajtur njerinë sa më larg gëzimeve dhe dëfrimeve që zbukurojnë jetën, sa më larg çfaqjeve më të ndryshme të personalitetit të tij. Sigurisht këtu poeti nuk ka mundur të hyjë aq thellë dhe të zbulojë lidhjet që kanë egzistuar ndërmjet këtyre zakoneve e këtyre njerëzve nga një anë dhe sis-

temit shoqëror dhe shtetëror të asaj kohe nga ana tjetër. Sidoqoftë kritika e tij është një shprehje poetike pozitive dhe, në shumë aspekte të saj, ruan edhe sot e kësaj dite aktualitetin e vet në luftë kundër paragjykimëve të njerëzve të prapambetur, që ende vrehen në vëndin tonë, sidomos në fshat, megjithëse terreni i tyre është zhdukur dhe s'do kalojë shumë kohë dhe do zhduken edhe ata vetë.

Poezia e Ali Asllanit herë-herë është një kronikë historike. Megjithqë në vëllimin që po botohet vjershat me motive patriotike dhe politike përfshijnë një pjesë të tërë të librit, duhet të themi se nga materiali që kishim në dorë u detyruam të lëmë mënjanë shumë vjersha historike, që nuk pajtoheshin me kriteret që ndoqëm në gjatë redaktimit dhe zgjedhjes së materialit. Kjo ndodhi para së gjithash për dy arsye. Së pari, poeti nuk ka pasur të njëjtën konsideratë si për poezinë lirike edhe për poezinë epike. Ai pa të drejtë ka kujtuar gjithnjë, se poezia që shkruhet për një ngjarje historike në formë tregimtare nuk është nevoja të jetë në një nivel artistik me poezinë lirike dhe me poezinë në përgjithësi. Kjo, s'do mënd, e ka dëmtuar shumë Ali Asllanin në krijimtarinë e vet dhe, me keqardhje mund të themi, se u detyruam të heqim dorë nga botimi i «Epopesë së Vlorës», një krijim poetik i gjatë dhe me vlerë nga pikpamja historike, — vetëm se ajo është shkruar në formën e bejteve dhe pothuajse nuk ka asnjë vlerë artistike në tërësi. Veç kësaj, sipas kushteve në të cilat i ka shkruar, autori ndaj ngjarjeve të mëdha historike mban nganjëherë një qëndrim të padrejtë ose të njëanshëm. Për këto arsye ne e pamë të udhës që në këtë vëllim të linim jashtë një pjesë të madhe të vjershave me këtë motiv dhe të zgjedhim vetëm ato që kanë me të vërtetë vlerë artistike dhe në të cilat poeti mban

përgjithësisht një qëndrim të drejtë ndaj ngjarjeve historike.

Një vend me rëndësi në krijimtarinë poetike të Ali Asllanit zë poema e tij humoristike «Hanko Halla», e cila, sapo u botua, i dha emër autorit dhe e vuri atë në rradhën e poetëve më të njohur të kohës, megjithqë për të pati mendime të ndryshme. Me sa duket, vështirësia kryesore në interpretimin e drejtë të kësaj vepre ka qenë dhe mbetet forma krejt e kamofluar e qëndrimit të poetit, që ndokujt mund t'i ketë lënë edhe përshtypje të kundert nga përshtypja objektive që duhet krijuar pasi lexohet vepra me vëmendje. Hanko Halla, për të cilën poeti bën fjalë edhe në ndonjë vepër tjetër të tij, është një grua e shkuar në moshë, që nuk mund të pajtohet me përparimin e vëndit, duke e marrë këtë në të gjitha aspektet e çfaqjes së tij — që nga gjërat e mëdha e gjer tek moda e tek zakonet. Ajo përfaqëson atë kategori njerëzish të vjetër të cilët nuk mund të shkëputen pa lotë, pa psherëtima dhe pa zemërim nga bota e vjetër, nga zakonet e vjetëra, nga mënyra e vjetër e jetesës. Çdo hap përpara i shoqërisë, çdo goditje e saj kundër botës së vjetër atyre u duket si një hap drejt fundit të botës, drejt shkatërrimit të sajë. Ata janë mësuar të njëjsojnë botën që përfaqësojnë me botën në tërësi, prandaj u duket se përmbysja e mënyrës së vjetër të jetesës është jo përmbysje e një mënyre të vjetëruar, po fund i çdo gjëje të bukur dhe fisnike në botë. Është e qartë se ky ngatërrim i botës në tërësi me botën e vjetër përbën esencën reaksionare të kësaj kategorije njerëzish, të cilët e shohin me urrejtje të pakufi perspektivën historike të nisur nga motive subjektive, pa mundur të ngrihet gjer në nivelin e të kuptuarit objektiv të procesit historik. Këtu qëndron tragji-komedia e tyre, këtu qëndron karakteri i tyre i dyfishtë — qesharak dhe për të qarë.

Këtë kategori njerzish përfaqëson Hanko Halla e Ali Asllanit dhe nëpërmjet saj këtë kategori njerzish ka vënë në lojë poeti. Në poemë flet Hanko Halla. Ajo jep mendimin e vet për gjithshka dhe pikërisht në mendimet e saj të paraqitura realisht e me mjeshtëri artistike përfshihet esenca e veprës, objekti dhe qëllimi i saj., Ajo bëhet qesharake në syt e botës pikërisht me anë të këtyre mendimeve dhe mentalitetit të saj të mykur. Ajo, duke u munduar ta vizatojë rrugën e zhvillimit shoqëror me ngjyra tragjike, vihet në një pozitë për t'u tallur prej gjithë njerëzve me arësye të shëndoshë. Për t'ja arritur sa më me efekt këtë qëllimi poeti e ka vënë heroinën e vet përballë një bote të tërë, sidomos përballë çfaqjeve më të përparuara të kësaj bote. Për këtë arësye ai hypën në vapor dhe e sjell në Tiranë, që ishte qyteti më i përparuar i Shqipërisë.

«Hanko Halla» nuk është vetëm një vepër që zë një vend të merituar në gjithë historinë e letërsisë shqipe dhe një vend nderi në letërsinë tonë humoristike, që ende është e pazhvilluar sa duhet, po ruan edhe sote kësaj dite vlerën e vet aktuale në luftë kundër përfaqësonjëseve të botës e të zakoneve të vjetëra kundër patriarkalizmit dhe çdo çfaqjeje tjetër negative të trashëguar nga e kaluara. Figura e kësaj gruaje është një përgjithësim i atillë poetik, sa që mund të themi se ja vlen për të karakterizuar me anën e saj një kategori të tërë njerzish që marrin akoma frymë në shoqërinë tonë të re dhe që janë shkaktarë sidomos të shumë fatkeqësive në jetën personale dhe familjare të njerëzve megjithëqë pushteti dhe sfera e influencës së tyre është pakësuar në minimum dhe tereni mbi të cilin lundronte me ëndrat e veta reaksionare Hanko Halla është zhdukur njëherë e përgjithmonë.

Ky do të ishte me pak fjalë, brenda kufijve të një parathënie, një karakterizim i përgjithshëm i veprimtarisë së gjertanishme poetike të Ali Asllanit. Studimi më i hollësishëm i krijimtarisë së tij është një detyrë që duhet zgjidhur më vonë, të pakën pasi lexonjësit të njihen me këtë vëllim vjershash të zgjedhura, që po e paraqesim tani.

POEZI LIRIKE

24

VISHET MËNI, ZVISHET VASHA...

Çeli edhe trandafili,
Shemr' e manushaqeve,
kili kili, kili kili
mollzave të faqeve!

Edhe mëni na u vesh,
na u vesh me fleta mëni,
vidi vidu pullumbeshë,
është juaja hëna: hëni!

Vishet mëni, zvizhet vasha,
përgëzonen llër' e supe...
Un', moj xhane, s'e bëj' hasha,
më pëlqen t'ju pi me kupa!

Gjithë jetën pas ju rashë
Shtek më shtek e kënd më kënd,
midis ju dhe mua tash-ë
dhe për linja s'ka më vënd!

Nuk ka mbetur vënd për linja,
lemni pra t'ju qaj me lot,
sepse femra del nga brinja:
urdhëron i madhi zot!

Në të till' të holla punra
un' u bëra pal' e pet',
s'mund t'i vete zëmrës kundra,
jam artist e jam poet!

Ja, ja, mëni na u vesh,
na u vesh me fleta mëni,
vidi vidi pëllumbesh'
është juaja hëna: hëni!

Vishet mëni, zvishet vasha...
un', moj xhane, s'jam i huaj,
dhe për zotin, s'e bëj' hasha:
jam me ju dhe jam i juaj!

— 2 —

Çeli edhe trëndafili,
shemr' e manushaqeve,
do iu thur' një këng' bilbili
mollzave të faqeve!

Mollzave të kuqe flakë,
flak' të kuqe xhixillonjse,
një vandak me ar është' pakë
për një puthje përvëlonjëse!

Mollzave që, pika mua!
me një pik' të zez' në mes,
t'i thith një herë si dua,
jam gati dy her' të vdes!

— 3 —

Çeli edhe trëndafili
shëm'r' e manushaqeve,
do t'i ysht me magji stili
gropëzat e faqeve!

Gropëzat që, pika mua!
gotëza të mbushur prerë,
që t'i thith një her' si dua,
jam gati të vdes dy herë!

Do t'i ysht t'i bëj barmish
do t'i bëj fitil për zemër,
do të prishem dhe do prish
dhe do bëj të bënem emër!

Ja, ja, mëni na u vesh,
na u vesh me fleta mëni,
vidi vidi pëllumbesh',
është juaja hëna: hëni!

Vishet mëni, zvishet vasha...
un', moj xhane, s'jam i huaj,
dhe për zotin, s'e bëj' hasha:
jam me ju dhe jam i juaj!

PËR KOKËN TËNDE !

Si fajkua me sy çelur
rreth e rrotull nëpër hije,
ku ti zogëz veje vije,
ruaj vëndin ku ke shkelur!

Këto gjurma un' i ruaj,
këto gjurma gji-ergjënda,
ku rreh zemra ime brënda,
s'mund të shkel' një zok i huaj!

E ja-ja, për kokën tënde,
si nje xhinde nëpër mure,
duke thithur një pagure,
kërkoj kohën që më çmënde!

Bé për ty, për qiell për dhé,
dora ime kurdoherë
nëpër mure, nëpër dyerë
skalís emrin tënd, edhe

më plaç buzën pleqeri
që sa vete lëshon lule,
lëshon push të njom' mbi tule
dhe këndon si zok i ri!

Zok i ri për mrekulli
për një sy të zi të shkretë,
me gjith moshën gjashtëdhjetë
un' zbras kupa me dolli!

KATER STINA KATËR ÇAPA

Vjeshta...

Nëpër hije s'ka më shije,
lot' i par dhe më i thjeshtë
është flet'e gjor' që bije!

Nëpër dega, nëpër gjethe
dor'e erës po trokit;
me rëngjethje si në ethe
fillon pema psherëtit!

Sosi kënga në fole,
hyri reja në kufirë,
dallandyshja ler' e le,
ja nis këngës lamtumirë!

Dallandyshja ime, haj!
do më lër e do më shuaj,
ku do shkeli këmb'e saj,
loti im do jet' i huaj!

II

Shkoi dhe vjeshta me sa pati...
vargje vargje varet reja,
zbriti drer' i math nga shtrati
po andej nga zbret rrufeja!

Bota mbytet nga një mjegull,
dita thyhet, nata rritet,
në obor e shkreta pjergull
sa po vete po ronitet!

Qielli ulet, ulet, ulet
rreth e rrotull tym e ujë,
reja vjen, mbi supe ngulet,
er' e egër bën rrëmujë;

era vjen me duf si plumbi
dhe nuk le folë në vënd,
dallandyshja ime humbi
edhe un' i humba mënd!

III

Kalon koha dal nga dal
nata thyhet, dita rritet,
diell'i dimrit rrall për mall
si sorkath me çap vërtitet!

Mbi një deg' o mbi një tjegull
nunurit një zog i gjor',
në oborr e shkreta pjergull
merr një hov paraveror!

Ja dhe shkurti shkurtabiq
s'le dy gurë në një qoshe,
po vesh trupin lakuriq
të bajames bukuroshe!

Mars o mars me huqe shumë,
një rremall e një nopran,
aty vaj e aty shkumë
aty qesh e aty qan!

Ësht' i gjer' sa është një botë
dhe na vjen me ca rrëmbime,
është'i thell' sa është një lotë,
po i holl si zemra ime!

Kur bën koha diell e shi
 merimanga paska dasëm,
 s'di, për zotin, po tashi
 un' dhe zemra ime shkasëm!

Mëndja vete ku nuk vihët...
 e më tej, e më përtej...
 një pullumb që di e ngrihet
 ai di se ku do vej'!

Ku nuk vete mëndj' e shkretë
 bënet shkum dhe mbi tallas,
 un' po varem tatëpjetë...
 ajo shkon e shikon pas!

V

Paravera me bilbila
 koha qesh dhe buza qesh,
 diçka thon' për trëndafila
 goj për goj' e vesh për vesh!

Kridhet bota në stoli,
 në stoli e në sadefe,
 dridhet zëri në vjoli;
 dor' e vajzës rreh dy defe!

Ngrihet kupa me dolli,
 një dolli me tre shëndete,
 rrotull zoga mes-kalli,
 dy për zogën një për vete!

Pjesa ime tepër pakë:
 pi dy kupa, heth një sy,
 mezi marr një pikëz fjakë
 sa për zëmër... gjer aty!

VI

Thon' se shiu muajt maj
ben sadefe nëpër dete,
dor' e vajzës punon paj',
dor' e majit bën gjergjefe!

Pik' ergjëndi vjen me fate
e çdo pik' me këmb' të mbarë,
nëpër llëra, nëpër shtate
tingëllin si pika ar!

Erdhi vera përsëri
kalipeç mbi shtiza dielli,
bejk'e stanit buz' flori
del e pret me kënga fyelli!

Përsëri dhe përsëri
përqafonen fladi, fleta,
ah kjo kënga dashuri
është e ëmbël shumë e shkreta!

Ngrihet kupa me dolli,
me dolli e me shëndete,
un' po rri e vërshëlli...
as për zogën, as për vete!

Pjesa ime një puqer
rall' një vetull, rrall' një sy,
dhe si drita në uj thyer
ca kujtime... gjer aty!

VII

Shkoi dhe vera me aq bujë,
shkoi me gjith' ato stolira,
plaç moj ver' që për pak ujë
thave lulet më të mira!

E një vit i gjithë shkoi,
katër stina, katër çapa,
un' kërkoj, kërkoj, kërkoj....
djalërin' që mbeti prapa!

Aty brënda kam ormisur
me kujtime, me gatime,
thell' e thell' i kam skalisur
në bërtham' të zëmrës sime!

S'kalon koha, kaloj unë,
Jet' o jeta e flamosur,
jam në gusht, dhe gusht e gunë...
plaça un' që paskam sosur!

KUJTIMI YT

Më urdhron i shkreti mall
të këndoje aty këtu;
që të t'i puth buz' e ball
dhe dy syt e zes të tu!

Rrotull teje çdo kujtim,
tash që ndodhem lark nga ty,
vlen si vlen një vetëtim'
kur është' nata gjishtë në sy!

E kudo dhe kurdoherë
brohoris kujtimin tënd,
dhe kur dimri nëpër dyerë
trokëllin me dor' të rënd' !

Se sa bukur ma qëndis
gjumin tim me atë ëndër,
e un mbushem e teptis,
më teptis e shkreta zëmër!

Them të t'kap e s'mundem dot,
dhe kur mundem të të kap,
se si epe... zot o zot,
kur të kap më ikën prap!

Këto lodra m'i ka ënda,
këto nuse me duvak,
ball' o ball', seç paske brënda
xhevaire me vandak !

GUGU – GUGU GUGUFTU !

Gugu gugu guguftu !
as një zë...
mbase lemza shkon e zë!

Mbase shkon e dëgjon ora,
mbase këthenet guguftuja...
si e lash', m'u thaftë dora!
guguftun' me shtatë tuja?

Dikur bija, si fajkua,
shtek me shtek e ne sinor,
duke shkelur përmbi thua,
ajo priste në obor...

E ajo e un' e Zoti,
na të tre dhe hiç njeri,
dhe në pika të çdo loti
yll i fatit rreth flori!

PLAÇ, O ZEMËR, QË S'U PLAKE!

Me furi e me utrime
rreh rrufej'e këtij malli,
un', si zok që mbleth thërrime,
çukas fletët e një falli...

Diçka bën për zemra falli
me një mbase, nga një herë,
mu në buz' të çar' nga malli
riçel gazin që m'u terë!

Dikur çelet buz'e gjorë
me një mbase, me një mund...
musi lulja nënë borë
kurse era vjen e shkund!

Me një mbase, me një mund
varur shpresës varfanjake...
plaç, o mall, që s'paske fund
plaç, o zemër, që s'u plake!

VIDI VIDI PULLUMBESHË !

Vidi vidi pullumbeshë!
zëmra ime virgjëreshë
do të thot' një fjal' në veshë;
do të të them në vesh një fjalë...
nuk është fjal', po është valë,
që nga shpirti del e vjen
dhe në zëmër vjen e zjen;
me rrëmbim e me tërmete,
e më bën që s'jam në vete...
Her ja heth me brohorim,
her ja thyëj me ngashërim...
Flas për ty dhe plas për ty,
për atë të shkretin sy,
për atë, për aq për kaq,
më ke marr' në zëmër paq!

* * *

Vidi vidi pullumbeshë,
për ty qaj e për ty qeshë,
që nga nis e sos veriu
nuk i kam zilin' njeriu,
as florive, mbretërinjve,
kur në mes të dy gishtrinjve
vjen e thyhet trupi yt,
trup për kup' që s'ka të dyt'!

* * *

Vidi vidi pullumbeshë,
dëgjo zëmërën virgjëreshë,

çdo gjë shkon e çdo gjë vete,
s'mbetet gjë, asgjë për vete...
Ato thash'e këto theme,
jan' të kota e të rreme,
e jan' ëndra e përralle,
e çdo ëndër është' rremalle
nuk le gjurma mbi qepalle...
Po ajo që s'ka të sosur
gjer në orën e flamosur,
gjer në dit' të lemerisur,
mbetet yll në sy skalisur,
jan' kujtimet rreth flori,
rreth të shkretës dashuri!

THEM TA THEM...

Nuk' është' et,
nuk ështëë zjarr,
është' një mall i thell' i shkret'
që në zëmër më ka marr'!

Më rrëmben e më rrëmbush,
e më plas e më përplas,
gjithë ditën kupa mbush
gjithë ditën kupa zbras! (C

Zbras me etin që s'u vak
e më duken... sihariq,
yjet nuse me duvak,
hëna vashëz lakuriq!

Po në kupa mbushur prer'
un' kërkoj një tjetër gas,
zëmra digjet ylyver,
mëndja vete asaj pas!

Mëndja vete, e ku vete,
or'e çast e në një vënd...
plaça un' që s'jam në vete,
plaça un' që prishem mënd!

Kërkoj fleta borziloku
nëpër fiye ar perçeme,
kërkoj gjurmat e një zogu
nëpër fleta të një peme!

Un' kërkoj atë në bot',
atë gas e atë lot,
atë... bëhej që, zot o zot,
them ta them e s'e them dot!

AH KY MALL, KY MALL I ÇMENDUR!

Ah ky mall, ky mall i çmëndur
që më bën e flas përçart,
që më bën e ulem dëndur
ulem posht' nga lart e lart!

E që pres në prag të derës
gjith' në zjarr e gjith' në etje,
mbase vjen veriu i verës
e më sjell një përshëndetje!

Të më sjell dhe futem thellë
nëpër rrokje, nëpër rime,
ngreh me arte një kështjellë
me fuqin' e vjershës sime!

Po aty më trubullohet
zëmra ime prishanake,
trubullohet e s'kullohet
me një pyetje qesharake:

Val' më do? dhe mbi këto
prish një lulë kot më kot,
a më do a nuk më do
fiet' e fundit do ma thot'!

UN' TË PASH'...

Un' të pash po ti nuk ishje,
sot s'i ke ato që kishje,
atë gjë që ty të bënë
trëndafil të mbir' me hënë!

Ti e djeshmja më nuk ishje,
dikur ti një magji kishje,
dikur kishje një magji
këng' në sy e këng' në gji!

dhe mbi 'të një poezi,
një vështrim i syrit-zi,
një vështrim, një këng' vështrimi
që zbret zoq nga fluturimi!

Nuk je ti që ishje dije,
ai yll që në uj' bije,
sa dë val të çaj' në mes
as i ndjek e as i ndes!

JO, JO, SONTE MENDOJ NDRYSHE . . .

Jo, jo, sonte mendoj ndryshe,
do thërres një dallandyshe,
dallandyshen e ke fis,
do ta nis, ta porosis . . .

Zogu zogës do ja thot
vesh për vesh me goj' të plot',
gjith këto që, zot o zot,
them ti them e s'i them dot!

Dallandyshe, dallandyshe,
që nga gjyshe e stërgjyshe
bij' e mbës në derën time,
mbar'e mblith këto kujtime . . .

Me kujtime, me lëndime,
edhe çoja zogës sime,
çoja zogës e i thuaj
jan ca lot nga syr'i huaj!

MË LEJON TA PUTH NJË HER'

Më lejon ta puth një her'
mu në cep ku është e thyer
atë vetull?

— Jo tashi,
shih si dridhet, do bjer' shi!
Kur qirpiku më lëvis
një me një dhe shiu nis!
— po në mollëza në faqe!
— jo sot, nesër ose dej
kur të vemi atje tej,
për të mbledhur manushaqe.
— po në sy?...
— përse, të lutem...
pse kur ti më puth në sy
syt më mbushen që të dy,
trubullohem e këputem!
— po në buzë?
— aty po,
buzën time do t'ta jap,
hën'e ngrënë bëhet prap',
bën si di e bën si do!

GJITH NATËN E NATËS...

Gjith' natën e natës
rri e flas me yje,
degat e lojthatës
varur përmbi krye.

Gjith natën e natës
pikëz gjum' në sy,
fletat e lojthatës
diç më thon' për ty!

Flad'i freskët fryn
dhel e përkëdhel,
nga një vesh më hyn
nga një vesh më def'

Fladi paska frytur
ler' të jap, të marr,
shpirt... im ish mbryjtur
tej për tej me zjarr!

Bukuria zjarr,
dashuria zjarr,
ti po dy her' zjarr,
un' përher' i marr'!

MOS MË DUAJ TASHI E TUTJE

Ja, ja, plaga që më dha!

Fjal' e saja kaq e vogël paska dhëmbje të mëdha,
«mos më duaj tashi e tutje», mos më duaj . . . po si e qysh,
si ta çaj të vetmen zemër, si ta çaj ta bëj më dysh?

Edhe pika që më ra, që më ra e që më vrau,
i ra gurit dhe e çau, i ra drurit dhe e thau,
i ra zemrës e duroi, e duroi e e duroi . . .
më së fundi e vendosa vetëveten ta çliroj!

E tashi i marr' në kulme

iu përvesha, pasi sulmi dashka sulme,
më par' sklevërit e asaj do t'i shtyp e t'i urrej,
do kap zemrën dhe ta flakë, do kap syrin dhe ta krej,
dhe at'herë «nuk të dua» do t'i fhem, dhe do ta rrej!

Z E M È R I M

Gjithë jetën të këndova, të këndova pa u rresht,
me që buza më ka plasur, e vëndoša që të hësht,
dhe do hështëm deri shtë, deri nësër, deri dej,
deri syri në lot regjur zjarr' e zemrës ta rrëfej'!

Dikur syri flet më parë dhe nga buza më e çarë,
kurse zemra përvëlonet, syri ballit kullon zjarr.
Dhe ky zjarr që nuk është' zjarr, dy her' zjarr një zjarr
i math

djek dhe yjet nëpër qieje, pasandaja i heq zvarr...
prej së larti në shkretir', tatëpjetë n'errësirë,
tatëpjet' me tatëpjet', tatëpjeta s'ka kufire!

Ja ja zjarr'i lotit tim, ja ja lot' i syrit tim,
kërkoj fjalën e dikurshme të vulosur me betim,
të stolisur me aq puthje që më fali buza rruzë
besabesën e një buze, e kush mundet ta përbuzë?
besabesa bën gazepe, e loti im sidomos
me zjarr nis e me zjarr sos:
pra të bëj atë që bëj, i rrëmbyer të kap edhe
duke thën' të qofsha fal', para teje bje përdhé!

ÇUPËZË MOJ ÇUPËZË...

I

Çupëzë, moj çupëzë,
do t' të mbaj mbi supezë,
në më do sa un' të dua,
do t' të pi në kupëzë!

do t' të pi me gotëzë,
do t' të shtroj me notëzë,
në se vjen e pi me mua,
do t' të qaj me lotëzë!

Zeshkëzë moj zeshkëzë,
vogëlushe pjeshkëzë,
në më jep një puthje hua
do t' të djek si eshkëzë!

Valëzë moj valëzë,
them ta them një fjalëzë,
as ta them e as ma thua
e mu bë një halëzë-ò

II

Vashëzë moj vashëzë,
sa e holl e trashëzë,
falmi pakëz flokët mua
të ti mat me pashëzë!

Fletëzë moj fletëzë,
un' poet i shkretëzë,
këndoju këngëzat e tua
gjith jetën e jetëzë!

Un' poet i shkretëzë
bëhem pal e petëzë,
kam një et, një zjarr po thua
dy her zjarr një etëzë!

III

Meno meno bletëzë,
far'e fis me fletëzë
ti thith lule sa për mua
un' luftoj me jetëzë!

Un' luftoj me jetëzë,
kam një breng një dertëzë,
Gugu gugu Guguftua
më ka lën' të shkretëzë!

Tani jam një plakëzë
shtatëdhjet pa pakëzë
dhe tani po atë dua
një diçka një puthje hua,
që m'u bëft farmakëzë-ò!

NJË POEZI KINEZE

Erën edhe shiun unë, dikur shumë i kam urrejtur,
se sa flisja e bërtisja kundra qiellit kur ish, vrejtur!
Një dit' ra një shi i math, sikurse u derdh me shtëmbe,
një çup' lagur tepër rende që në krye gjer në këmbë,
që të mundej të ndërronej, erdhi brenda, dhe u zvesh,
çup' o çup' për kok' të saja, guguftu e pullumbesh!
Po kur plasi edhe era sa që llamba na u fal,
me një fjalë.....
që at'herë er' e shinë që të dy i adhuroj
edhe qiellin e uroj, e ja si fluturoj!

GUGU — GUGU — GUGUFTU !

Gugu-gugu-Guguftu!

Un' i yti flas këtu,

Do më vish a s'do më vish?

Me qerpik të syrit tim do fshi vëndin ku të rrish!

As më eja këtë hena ku e varte vala zërin,
ku humbiste dora bizën, ku humbiste biza perin,
ku përleshej fladi floku rreth saksira borziloku,
ku lëshonte dega hije, e ngarkuar me folë zogu.

Ku si bleta, zogu bletë që fsheh mjaltin nëpër hoje,
kemi fshehur lotët tanë dy her' mjalt' i bardhe në hoje,
lotët tan' që tashi unë duke qar' me ngashërim
i kërkoi si bar shërimi për një plag' që s'ka shërim!

E, pra, eja e më eja si dikur, që veje vije,
ja si erdhi pik' e diellit nëpër fleta hop në hije,
E, pra, eja e t'ja nisem, atë këng' ta përsërisëm
ti me biz' e un' me buzë të punojm' e të qëndisëm!

Rreth e rrotull nëpër baça, nëpër baça që un' plaça,
që në mes të dy gjishtrinjeve do të thyeja në të paça,
të rëmojm' e të kërkujmë
për ato që van' dhe s'vënë të rëkojm' e të rëkojmë!

E ti zem' e t'i përzem ata zogj që bënin zhurmë,
kemb'e zogut, s'di për Zotin, këmba jote s'bënte gjurmë.
Këmba jote aq e lehtë, aq e shpejt' e aq ngadale,
sikur flutur, sikur fletë, sikur shkume, sikur valë!

Un' po falem e po lutem, ku e gdhim e ku e ngrysëm,
ku të shkretat përqaftime dikur mbeteshin për gjysëm.
dhe këtu në dhé të gjallë dora jote të më fus'
që të rroj edhe i vdekur të vazhdoj për ty të lus!

II

Do më vish a s'do më vish,
 me qerpik të syrit tim do fshi vëndin ku të rrish!
 As më eja e më eja përsëri e përsëri:
 do të thur një këng' të njomë, do të qaj me stil të ri!

Si një zok qe e le degën në lëvizje të një flete,
 përse druan e përse dridhe e përse këndon me vete?
 E përse këndon me vete, e përse ja thua ndryshe,
 nuk është' për' në gji të gjëmbit të këndoju' një dallandyshe!

Ty në zemër diç të zjen e i ul ato qepallë,
 ato syskëza qepalle të radhitur' si në valle...
 Diç të zjen e të përzjen,
 Juve xhinde, rrofshi, qofshi, i paudhi ju gënjen!
 Ju flet kundra dashurisë, po për Zotin, moj, për Zotin,
 në shërbim të dashurisë Perendia krijoi lotin.

Pik' e lotit, që lëshonët urt'e but' për dashuri,
 bën atë që në faltore nuk e bëjnë shtat' qiri,
 nuk e bëjnë shtat' qiri, shtatëdhjet e shtat' qiri,
 e pra eja e më eja, përsëri e përsëri!

E, pra eja e t'ja nisëm atë këngë ta përsërisëm,
 ti me biz' e un' me buzë të punojmë e të qëndisëm...
 vate jeta e u thye, vate dita e u ngrysëm,
 eja shpejt e t'i mbarojmë ato puthje len përgjysëm!

III

U bubu, moj Gugufu,
 po ku jemi, ku e ku?!
 Para kartës rri e kqyr...
 midis ty dhe mua, haj, gjysm' e botës paska hyr'!

Syri syrit i është larg, zemra zemrës i është' afër,
 un' kurhani yt i varfër
 kam një zjarr në krahëruar për atë që s'qem na bëri!
 E ky zjarr i grumbulluar më jep vrapin e nje zëri!

Ja ja, valët nëpër dete se si vin' e se si venë,
Vala valën e tërheq, zemra zemrën e rrëmben!
Le të vim' e le të vemi,
për të par' ata që kemi, për të qar' ata që s'kemi!

E ku jan' ata që vanë, e ku van' ata që s'janë,
t'i vaditim me lot syri lulet tona që u thanë!
Se sa bëm' e se sa tham'. . .
Gugu Gugu ku të kam?

S'di, moj xhane, po un' vetë, ja ku jam e ja si jam. . .
po si jam mos qofsha kurrë, s'di se si e s'di se qysh.
si e vetmja zemra ime si u ça u bë më dysh!

Le të vim' e le të vemi,
ne që jemi më s'do jemi,
si që ishëm më nuk jemi,
diçka kishim që s'i kemi!

Thon' për mua, tel i thyer, si e tjerja nuk e tjerë,
thon' për ty flori përherë. . .
Thon' për ty përher flori,
nusëron me stil të vjetër po të djek me zjarr të ri!

III

ZONJA LU

Një dit' dolla për shetitje,
afër udhës, në varreza, pash' një zonj' me shumë habitje
veshur krejt me rrob' të bardha duk' i bër' veri një varri!
Qe t'i besh veri një varri është pun'e një të marri,
Iu afrova... nje flori, mrekulli një bukuri...
dor' e saja vente vinte, bën veri e bën veri!

E un' tepër i çuditur i them zonjës të më falë
dhe si gjysëm ngushëllimi pëshpërita dy — tri fjalë,
dhe iu luta të më thoshte i kujt është' ky varri i ri,
varr i freskët e i njom', e perse i ben veri.
Zonja kuqet e stërkuqet, bën të thot' e nuk më thot',
nuk më thot' asnjë përgjegje, lutja ime vajti kot!

Rrob' e bardh' qe kishte veshur më tregoi se mbante zi,
sa do heshti buz' e kuqe, foli syr'i saj' i zi!
Lem te lutem... dhe vazhdoi, përsëri e përsëri;
dor' e saja s'kish të lodhur, bën veri e bën veri!

Nuk me ikej nga merak, po kur shoh se aty afër
po ma bën me dor' një grua, ajo ish një plak' e varfër,
me thot': eja, e di unë, ta rrëfej se ç'jan' ata,
ate varr e ate grua, në më jep disa para!
edhe un', mor zotëri, me këto parat e tua
shkoj e blej një nusk' nga prifti të më zgjatet jeta mua,
pse në vendin ton' të dashur me fuqirin e florinjve
edhe jeta blihet, shitet, rroft magji' e priftërinjve!

Tash, ajo që pyetni ju
është zonj'e nje poeti edhe quhet zonja Lu!
Varri është i të shoqit, ish poet i math i vëndit
që peshonej këng'e tija me dërheme të ergjëndit!
burr' e grua, mish e thua, çift i ëmbël, çift me shije,
çift o çift që s'ka të dytë, si dy kokërrza qershije!

Nje dit' burri u sëmur, dy plevita në një vënd,
në sëmundje shum'e rëndë, zonja Lu u prish nga mënd!
Thirr e çirr e laj e qaj,
dhe i thot' burrit të saj:
në se mbyllen syt e tu, unë veten do ta vras,
dhe bëj bé, që atë ças më ke pran' e më ke pas,
ti ma bëre shtatin tim kryefron të dashurisë
dhe un' varrin do ta bej' shtratim tim të nusërisë!

— Jo te lutem, — i thot' burri, — shum' të lutem, mos bëj bé!
— mir, at'here un' do mbetem gjithë jetën një e vé!
— Jo të lutem, Luja ime, mos e bëj dhe këtë bé!
— Si pra unë do duroj' në më zënt kjo rrebe?
pra të paktën do të mbyllem dhe do rreshkem disa vjet...
— Jo, te lutem, Lulja ime, është' e shkurrter jet'e shkretë...
Vetëm prit e ki durim
sa të thahet varri im!

Tash poeti ra e fleti, ra e flet' për mot e jet...
Gjëm'e madhe që e gjeti, zonja Lu thërret bërtet
me oi e me oi për atë që benej fli
nje minut'e dy vili!
Ç'më gjet', mua ç'më gjet' mua! ulerin e zeza grua,
u plagos e u shkretua!
U plagos e u gjakos, me biçakun e fildishtë
fije fije bëri flokët, copë cop' e bëri mishtë...

* * *

Pas dy ditve vjen një djalë, një djalosh një bukurosh
e i thot' Zonjës Lu ti shëndosh' dhe un' shëndosh!
Ti e un' një çift i ëmbël, çift i bukur, çift me shije,
çift o çift që s'ka të dytë, si dy kokërrza qershije!

Mirpo zonja është' besnike, ka dhën' fjalën, ka bër bé
sa te thahet varr'i burrit doemos do rri e vé,
me që varri është' freskët, është' njomë, është' ri,
qe të thahet shpejt e shpejt Zonja Lu i ben veri!

II

Poezi epike

Ç'ËSHTE THËNË

Ç'është shkruar e ç'është thënë,
ç'është shkruar në ballin tënë
me flamurin mëm'e at
Apo mos afrati fat

I dënuar e i kanosur,
skllav, në shpatull i damkosur,
varfanjak edhe bonjak,
beduin i zën' me lak?

I brengosur pyeta fallin,
i marrosur pyeta djallin,
e i mekur pyeta lotin,
rash' në gjunj' e pyeta Zotin;

E i pyeta dit'e natë.
m'u përgjegjën shkurt e thatë,
disa thash'e disa theme,
as të drejta as të rreme;

Dhe kurkush nuk i di,
veç ai që bën kërdi,
veç se topi dhe baroti,
diçka, mbase... di dhe Zoti.

O Shqiponjë, at e mëmë!
Mos na gjet' e madhja gjëmë!
Sa të rrojmë të kërkojmë,
Sa të gjëjmë të rëkojmë!

GJONI

Gjon'i gjorë po rëkon,
po rëkon e po rëkon,
nata një e ai një,
ka një dert e ka një gje!

Na arriti, thotë bota,
thash'e theme dhe të kota,
na arriti paravera,
iku dimri, heshti era.

Gjon'i gjor' e Gjon'i mjerë,
puna jote kurdoherë:
qaj mbi dega, qaj mbi shkarpa
sa te vete buza prapa!

Pa at mbete a pa mëmë,
a po ndonjë tjetër gjëmë
të qelloi e të goditi,
të dy syte t'i pëllciti?

Kush të paska therur kaq?
Ç'të ka marr' në palcët paq?
Kush të ther e kush të gris,
cila shpresë t'u vithis?

A je babë dhe fëmija
po te vdesën nga uriya?
A je mëmë e te vjen keq
djal'i vetëm po të heq?

A po shum'e madhja gjëmë,
më e madhja gjëm'e nëmë,
humbe vend e mbete rob,
mbete qyq e mbete korb?

A je nder e nëpër këmbë?
a je bër' kafshit në dhëmbë?
A je zëmër nëne shkelme
plot me vrer e plot me helme?

A je plagë, a, je lot,
a po je i kastriot
dhe s'te mbeti mik e shok
të jap' kok' e të marr' kok'?

Korbi ti ~~qe s'ke~~ të dytë,
shum' i hidhur fati ytë!

Shum'i hidhur, shum'e shumë,
mirpo imi më për lumë.
Kam nje dert që s'thuhet sheshit,
un kam dertin e arbreshit!

Un kam dertin, atë dertë
për një fjal' të lir' të shkretë,
për një fjal', një fjal' të lirë
digjem plumb në zjarr i shkrirë!

Gati thika të më therë,
robërin' s'e kam për fisë!
Gati thika të më therë,
vend'i mjer, e komb'i mjerë!
Nga të vemi, ku të vemi,
Një kafshit'e vogël jemi!

E nuk mundem të bërtas,
E nuk mundem të pëllcas?
s'mbeti shpresë që të ngjallem,
s'mbeti vend-o që të kallem.

Që të rroj, kujt do t'i lutem?
Që të vdes, ku do të futem?
e pra hesht e vuaj e vuaj,
plaç, o Zot, që rri i huaj!

Nuk leviz se ka terkuzë,
nuk qëndroj se jam në buzë,
vështro posht' e vështro lartë,
në të mëngjër, në të djathtë,

andej lum e këtej dete,
dhe me tutje tatëpjete,
burr'i lidhur me litarë,
m'u be çopa pall'e larë,
dorëlidhur, gojëlidhur,
puna ime më e hidhur!

Vlorë, Jenar 1918

BUZA IME KUR DO QESHË?

Edhe sot po ajo ré,
ajo ré, po nëpër të
duket çel e hap një gjë,
duket çel një koh'e ré.

Jo, ajo është' edhe sot,
ajo koh' është' koh'e ligë,
zuri prapë juga shtrigë,
shpresa ime është' e kotë!

Shpresa ime si një yll
rrezë reve shënëndreut,
diku shquan nga faq' e dheut,
aty hap e këtu mbyll.

Dimër kemi a po verë,
çfar' të them e more vesh,
ku është' shkaba me dy krerë,
buza ime kur do qesh'?

Buza ime do të qeshë,
kur do benet li e leshë,
në se armët rrok arbreshi
buz'e kombit do të qeshi!

Vjesht 1918.

Ç'DO TË THOTË PATRIOT?

Ç'do të thotë patriote
sot për sot në Shqipëri?
Nje tuf' ah, e nje tuf' lote,
një njeri i panjeri!

Jo, jo! Burri i bën ball',
do buçit si val' mbi zall,

sa më zi edhe, më zi
sido qoftë pun' e ti,
copë cop' i bënet buza
po aspak s'i falet shpuza.

Sikurse nje gur stërall
ne gjì zjarrin e ka gjall,
qoft në lum'e qoft' në det
zjarr'i tija nuk humbet!

Vlorë 1916.

DËSHPËRIM DHE SHPRESE

Edhe sot e këtë orë,
edhe sot ajo stuhi,
ajo flamë-madhe dorë
do na bëjë tym e hi!

Komb i varfër, komb'i gjorë
si një zok i pafolë,
nje pullumb i bardhë borë,
ngeli keq në një rrëké!

Që nga Korça gjër te Shkodra
fat'i vëndit errësirë,
nëpër fusha, nëpër kodra
fryn e çfryn një egërsirë.

Komb' varfër. komb'i mjerë,
i pamëm'e i paatë,
shpresa jote këtë herë
si një flet' në deg' të thatë!

Komb i varfër, komb i mjerë,
derëzi e punëzi,
edhe sot si kurdoherë,
një njeri i panjeri!

* * *

Ja, ja, ja dhe hëna mbrëmë
dukej kredhur në një rrobë,
edhe nxinte si një mëmë
që ka mbetur qyqe korbë!

Mirpo sonte bukuri,
buz'e saja burim gazi,
dhe nga gjiri saja zbrazi
vargje vargje drit' flori!

Nuk e di se qysh dhe si,
nuk e di se qysh nga se,
po nashti një shpres'e ré
shtin e shkrep në sy të mi.

Do na zhduket errësira,
do te zhduket ajo dorë,
nesër vjen me shum' të mira
shkaba jonë dykrenorë.

Nënë hijen e asaj
paravera është përhera,
që nga fundi gjër në maj'
rreth e rrotull ylyvera.

An' e mbanë bukuri,
komb i lirë, tok'e lirë,
Shqipëtar e Shqipëri,
sa të lumtur, sa të mirë!

Vlorë, Gusht 1918.

... i di
... e me thote:
... dhe top je ti

UNE DHE BOTA

Un', im at' e gjyshstërgjysh
e di bota si dhe qysh
cilin kemi më të shënjtë,
shum të dashur e të shtrënjtë,
dhe për cilin bëjmë bé,
bé për qiell e bé për dhé,
bé për tokën kombëtare,
dhe për ty, moj tok bujare!

Se sa miq e së sëshokë
kan' dhën kok' e kan marr' kokë!
Tok', o tok', që s'ke të dytë,
kush të prekë plaçin sytë!

Këto fusha, këta pyje,
këta qiej plot me yje,
qindra shekuj edhe t'hu
na jan bërë gjak e tru,
trup e tru dhe shpres' e nderë,
tok' e shkabës me dy krerë!

Tok' prej loti, prej baroti,
që ka ler' kur lindi zoti,
prej një fisi, prej një zjarri
bashkalindi dhe shqiptari!

Një e një si bëjnë dy
gjurma jonë gjër aty,
që at-heraj edhe t'hu,
hëndem, vdiqëm po këtu!

Këto bota gjith i di;
mirëpo sot këjo botë
hakërrohet e më thotë:
zot jam un' dhe rob je ti!

Kuvëndimi është i kotë
me atë që ka fuqi.
Ai flet me zë të plotë,
vet' profit, vet' përendi!

Vet' profit, vet'... po pa ndalë!
Po un' çfar jam, miz' e rob?
në ka bota plumb e top,
edhe nëna ka bër' djalë!

Të dy duart' për një kokë,
edhe kokat gjith për tokë,
pse këtu në këtë fënkë
na ka bërë koka dënkë!

Për këtë dua të vdesë,
dhe kjo vdekje është shqiptare,
kush do rroj' e kush do mbesë
ka bër' vdekjen më zuzare!

Vlorë, Korrik 1919.

DO NA BËHET SHQIPËRIA?
(Si përgjigje pyetjes që bëri Halim Xhelua)

— Do na bëhet Shqipëria?

— Do na behet në e do!

U habite, me thé: po,

aq e dua, sa që aq

tjetër gjë nuk dua kaq,

na e dhëntë Perëndia!

— Perëndia, zotëri,

vetëm jep atë që ti

jo e do e dëshëron

po vepron, vepron, vepron

sa që vehtën e mjeron,

e kërkon dhe e kërkon

e rëkon, rëkon, rëkon!

Mbushet zemra, çelet goja,

dhe kur rroki — thot' nevoja —

rroki armët edhe tundë,

kape ujkun mu për hundë

nëpër gërxhe në greminë

ku shkel vetëm suferina,

ku dëgjohet ulurima

që përplasët vetëtima

dhe që është vëndi ynë!

Si armiku vjen e çfrynë?

E, pra, hë!... mbi të, mbi të!

Vetëm plumbi e përzë!

A do kemi Shqipëri?

Une, ti edhe ai

më përpara se të pyesëm

a do dim' se si të vdesëm?

Vlorë, Mars 1919.

DO NA BAHET SHQIPËRIA?
(E përgjigjet prapëtes që bëri Halim Xhelat)

SAZANI
— Kjo na bëri shqipëria?
— Kjo na bëhet në e dot!

Fron i kombit; fron i zotit;
Fron i Gjergjit Kastriotit,
Fron i krerëve të tjerë,
Fron i shkabës më dy krerë!

Ti na ftove, ti na mblodhe,
gur e parë ti e hodhe,
ti i ftove Perënditë,
gjith ata që qen' profitë,
edhe bën' atë që bënë,
kryender i vendit tënë!

Ti si diell, mu si dielli,
që, me shtiza që nga qielli,
shpik e shpallë dit' e jetë;
edhe ti po, dora vetë,
na dhe shpresë e na dhe jetë!

Ty të gjeti, çfarë të gjeti,
si vin valët që nga deti,
po ashtu arrin ç'ajlme,
sa që shpresat më të majme
i përpishën i dërmuan,
nën' e bija u harruan!

Ti je sot që po na heth,
buz' më buzë, më leth,
leth më leth, më buzë,
gazi yn' u ter në buzë!

1910.01.15. 1910

Endër është' a e vërtetë
 ah m'u thaftë goj' e shkretë!
 E ç'e gjeti vëndin tënë,
 ja ku është motra hënë,

Ja ku toka, ja ku deti,
 të patundur nga tërmeti,
 dhe në krye Kombi vet
 dollibashi me shëndeti!

Rrofsh e qofsh e bandha Vlorë,
 me flamur përherë në dorë,
 me atë kryekurorë
 me Njëzet e Tetë Nëndorë!

1919.

e të tjerë edhe të tjerë,
 municione mbar e pjesë.

Me ta bashkë ca kalorës,
 karakoll' i par i Vlorës,
 Krisi bomba, këmb' e dorë,
 dhe hajo, hajo Valona!
 varavinoq telefona!

Pronto, pronto... pronto, pronto!
 E ç'na bëret, mor xha Bego!
 — piva një me poçar
 dhe tymosa një cingar!

Hop me vullin rrufesor
 ja arrii një tabor,
 kapedans dhe majorë,
 dhe një dy a tre kamiona,
 portokalle dhe limona,
 me kafe e me sheder,
 për të vtar' e për të prer,
 për ata të gjor' ushtarë...
 për një dytek e do jen' vtarë!

XHA BEGUA

Ish një bujk nga Topalltia,
hallexhi në pun' të tia
një nat' ndodhej në një arë,
pasi ndezi një cingarë,
piu ujë me poçarë.

Po cingarin sa e ndezi,
dëgjon: «**porko albanezi!**»
Befas turren ca ushtarë,
tetë ushtar' e një kapter,
e të tjerë edhe të tjerë,
municione mbar e bjerë.

Me ta bashkë ca kalorës,
karakoll' i par i Vlorës.
Krisi bomba, këmb' e dorë,
dhe, halò, halò Valona!
varavingo telefona!

Pronto, prego... pronto, prego!
E ç'na bëre, mor xha Bego!
— piva ujë me poçar
dhe tymosa një cingar!

Hop me vrullin rrufesor
ja, arriti një tabor,
kapedanë dhe majorë,
dhe nja dy a tre kamiona,
portokalle dhe limona,
me kafe e me sheqer,
për të vrar' e për të prer',
për ata të gjor' ushtarë...
bën dyfek e do jen' vrarë!

Pyet majori: «Ç'paska gjarë?
Sa jan' prer' e sa jan' vrrarë?»
Press'a poco — thot kapteri,
si ja lyp ushtarit nderi,
nobetçiu i garazhit
zbuloi qëndrën e spiunazhit,
gjetën veglat e armikut
fshehur nën deg' të fikut!

Me një vegël si poçari
dhe me drit' e tym cingari,
jepte lajme merrte lajme,
me pagesa shumë të majme!

Flet e flet; e mora masa,
mora masa sa që plasa,
në fuqi të madhe hasa;
përtej Vijosës n'ato fshatra
dridhej drita nëpër vatra...

Po ku dukej tym dhe drita
dymij gjyle u vërvita!
Luft'o luft' që kemi bërë!
tetë pash' një ball të gjërë,
pasi ndryshe ne, të tërë,
do të shkonim në satër!

— Do na bëni një rapor
— thot majori — për në Vlorë.
— Sinjor si, ja një armik,
kapëm Begon fort i lik,

që përbënte një rrezik,
dogjëm dhe një goxha fik,
disa dhën e disa lopë
i thërmuam nënë topë...

rreth sërritullca qëlli. : : :
dhe çudi për mrekuilli
gjith kjo punë, kjo goxha punë,
me tahminin që bëj unë,
me ushqim e municion
koston vëtem pes' milion!

Dhe majori atëherë,
përqafoi trimin kapter,
e gradoi me një herë,
zahireja lëdhe pedhe,
në do hajë në do dërdhe!

Inelari

— Mashalla, mor mashalla,
motra jep e shqipua ha!
Rroft' e qoftë motr' e madhe,
me çimento na bën gardhe!

— Mangia! bevi! prego, prego!
Deh, të lumtë, mor xha Bego!

Me poçar që pive ujë,
një ordhë ke bër rrëmujë!

Hajde hajde, më së fundi,
komandanti trim e tundi,
kapi Begon ton' të gjorë,
dhe e nisi për në Vlorë,
që nga Vlora në pamporë!

Drejt për drejt e në Torino,
mijra mijra me pipino,
pun' e madhe për merak,
bënet gjyqi ushtarak. . .

Bam e bum, e jep e mem,
po xha Begua mbet mister!

...në një ditë të
...në një ditë të
...në një ditë të

ISMAIL QEMALI

Myllur det edhe stëre,
e kush pyet në dhe përse?
E kush pyet për Shqipërinë,
rrotull male një ishkrete,
e pa zë dhe e pa zot?

vetëm vllente për një bót,
që të bënej, në një ditë,
një therrimë, një kafshitë,
për atë a për këtë,
vleft'e saja kaqe gjë!

Stim De Bre dajosi

Kur një ditë,
vjen e çfaqetë një profit!

Ish një plak i bardhë bore,
një bajrak me zok në dorë,
çau tok' e çau detë,
si i çan rrufeja rëte,
edhe zbriti mu atje,
ku i than: nga se, përse?

Nja dy korbër, në atë vëntë,
dy të prishurit, nga mëntë,
jo që nuk i than: miserdhe,
po i than: dhe: shko nga erdhel!

Plak i gjorë, plak i mjerë,
ku do vej' e ku do bjerë?
Nëpër er' e nëpër shira,
nëpër pellgje, me shëllira,

Iku dit' e iku natë,
i mungonte buk'e thate;
edhe buka i mungonte
vetëm zemra i valonte.

Si ish baltë, këmba kridhej,
is ish plak, trupi i dridhej,
këtej ruhej nga i ligu,
andej ruhej nga armiku;
syri tija një yll shihte,
atë yll që dita fshihte.

Plaku iku, iku, iku...
mbas ca dite, një mëngjes,
kur digjon një zë: ki-ki-kul!
Një qytet i gjith' u ndes!

Ish një vënd, një vënd i lirë
që në gjuhën më të mirë,
që në gjuhën e asllanit,
i thon' vend' i jataganit.

I thon' Vlon' e i thon' Vlorë,
ku shqiponja dykrenorë
gjeti gjith' atë që deshi,
djem baroti, djem arbreshi,
me bes' burri armatosur,
me nje nam që s'ka të sosur!

E kush ishte ai plak?
E kush ishte ajo flak'?
Si një yll që është' këputur
në një arqë brënda futur,
sot arriti... Kujë ! sot
nuk na erdhi si e deshëm,
po në varr s'e fusëm dot,
pra në zemra do ta ngjeshëm,
dhe aty do rroj' sa malet
flak'e tija nuk do falet.

Nuk do falet, po si dielli,
ku bashkonet det'e qielli,
atje shuhet, ashtu duket,
qarku botës zë e muket...
mirpo dielli atëherë
shkrep e shtie mbi të tjerë,
dielli mbetet gjithnjë diell,
dhe përher' me kok' në qielli.

Edhe plaku këtë dit'
si njeri mbaroi jetë...
mirpo plaku i vërtetë
ish profit dhe mbet profit!

Dhe qëndron ashtu si ish,
do mbaj' emrin që e kish,
emri tija i vërtetë
është' Nëntor njëzetetë!

Vlorë, shkurt 1919.

VLORA VLORA!

(Pjesa II — pas luftës)

Rroka armët, sheshit dola,
milion dyzetve u fola,
a do mëqeni si miq,
a na prisni si armiq!

Vlora, Vlora, Vlora, Vlora,
bjeri, moj, t'u lumtë dora!

Rroka armët e u turra...
këtu burri vlerishtat burra!
andej ishin mazi e lisit,
këtej ishte lul'e fisit!

Vlora, Vlora, Vlora, Vlora,
bjeri, moj, t'u lumtë dora!

Jasht'! i thashë, thashë, thashë,
nuk digjor e unë rasha,
ai iku mori denat
nami im po mori shenë!

Ai kish dhe ish-pajosur
që në fill e në gjilpërë
kurse unë, i plagosur,
gjakun s'kesh me se ta zërë!

Vlora, Vlora, Vlora, Vlora,
bjeri, moj, t'u lumtë dora!

Jam Vlonjat dhe i vlonjat
di bëj luftë me të shtatë,
a me hijë me panjë,
doemos do rroj i lirë!

Vlora, Vlora, Vlora, Vlora,
bjeri, moj, t'u lumtë dora!

RRETH EPOPESE SË VLORES

Konferenca në Paris
i jep dërmën Shqipëris',
ca asaj e ca kësaj,
sa për Vlor', po një murtaj

është qepur, dhe ajo,
u duk puna, domosdo,
na thëthiti, na lëpiti,
na qëlloi e na goditi.

Nuk besoj se kam par' ëndër...
— Thuaje! hair ishalla!
Bab' merhumi, mor vëlla,
veshur ngjeshur si një dhëndër,
edhe erdhi e më tha:
juve ujku nuk ju ha!

Kokën time un' e jap
për një ëndër me qitap!
dhe kjo ëndër do të thotë
frika jonë është' e kotë,
a mbesoni perëndi?
Vlora mbeti Shqipëri!

— Edhe shpatulla që pa
akcili nga Vërmiku,
një me një kështu na tha,
demek qafën thyen armiku!

— Konferenca në Paris
i dha shkëlmin Shqipëris',
sa për Vlor' e interlandë,
— jo se është propagandë, —

Po për fat' të keqin tonë
Italis' ja kanë dhënë!
si e dini e dëgjoni,
ja vulosi dhe Vilsoni

— Kur Turqia na plakosi,
e që botën e gjakosi,
kur u tha që baba turku
ka oreksin e një ujku,

plasi dreqi, pra këtu
do vej gjaku gjer në gju —
thanë pleqtë, dhe u hodhë
ca me spata, ca me kordhë,
erdhën rrotull e vërdallë,
po e pan' që s'bëhej ballë!

Kur e pa i gjith mileti
që do bënej kijameti,
Bregu-detit me një herë
bëri punën më të vyerë,

Bëri sikur bën njeriu,
kur e sheh që çfryn' ariu,
dhe Sulltanit van' i thanë:
jatagan për jataganë!...

Po e mira, o Sulltan,
të na japish një ferman,
të mos kemi ngatëresa
të na falish ca pagesa!

Dhe kështu, për bukuri,
dy hilé, një trimëri,
ditën muarn' ca fermane
me fermane hane hane!

Bregu detit deri dije
i ka bër vetiut hije,
as ushtar e as vergji,
vënd'i vetëm në Turqi!

Dhe për neve këtë radhë,
pun' e mbarë, fage bardhë,
është kjo: se Perëndia
dhe e dyta Italia!

Pra, të bëjmë komisione
dhe të marrim koncesione
politik' kësaj i thonë,
sa më shpejt e jo më vonë,

dhe t'i themi: tungjatjeta,
Itali, o Italia
motra jon' me hajmali,
na i fal këto të dhjeta

si xhelepë dhe të tjera
që bën vëndin kallamera;
pun' me pesh' e pun' me zige
se për mua Vlorë vdiq!

— Konferenca në Paris
për copim të Shqipëris'
le të bëj' çfar' të dojë,
si me kartë edhe me gojë!

Shqipëria ka të zonë,
djemt e Shqipes dy milionë,
dy milion e sa shqiptarë
gati jemi t'u vëm zjarrë

gjith armiqve gjërë e thellë,
t'u vej flakë gjërë në djellë!
Sa për Vlorë dhe vlonjatë
e kan' shkabën mën' e atë,
s'ndahet djali nga e tana,
s'ndahet koka nga kufoma!
s'shitet Vlorë me fermane,
s'vishet burri me tumane

si thot' beu që don paqe,
posht' mësalla me dy faqe!
Mortja vëndin që s'e ha
kur të rroj' me sadaka!

Nuk e ka shqiptari fisë
që të thith' nga dosa sisë!
E pra fjalën e ka Vlora
ta bëj' botën plotë dora...

Plotë dora... pse Evropa,
që na bëka copa copa,
me vendime qësh e los,
lëpin vulën që vulos!

Fejzo Xhafua 1)

Fejzo Xhafua n'atë qark
ish një dif pa zorr' në bark!
Një sejmen i vjen në portë
dh' e thërret me zë të fortë:
Thoni Fejzos që të dalë
pse pashai ka një fjalë!

Kryetrimi i vlonjat
varet posht' e në pallat,
si thot' kënga gjer e gjat;
niset fjala me inat...

1) Lart poshtë 100 vjet më parë, plaku i lagjes Karabash në Vlorë u thirr në pallatin qeveritar nga sundimtari i vëndit që të jepte vulën d.m.th. të vuloste disa akte me anë të së cilave tokat dhe ullahtet rreth selisë i njiheshin si pronë sundimtarit. Fejzo Xhafua iu përgjegj se ullahtet janë të popullit vlonjat; dhe vulën nuk e dha gjer sa më në fund edhe u vrë.

Gjeneral Ferrerua, në Vlorë, në luftën e parë botërore, mbliidhte nënëshkrime nga shqiptarët që të deklaronin kënaqësinë e tyre ndaj Italisë. Poeti tashti thotë: «Fejzo Xhafua nuk dha vulën për një arë, tashti ne të japim nënëshkrimet tona duke falur Shqipërinë?»

— Ma jep vulën...

— Nuk ta jap! —

Pashaj ishte një satrap!
Mirpo Fejzua goxha burrë
nuk përulet me zor kurrë!
S'u përul dhe për një vulë
diti shkriu n'atë kulë!
Vula varet — tha — nga mua,
nuk vulos atë që s'dua!
Nuk e dha dhe nuk e dha,
Ja, ja, burri pa mardha!

Fejzo Xhafua për një vulë
diti shkriu n'atë kulë.
Ajo kulë, ku ai shkriu,
piq'e hante mish njeriu!
Mirpo mbeti i pajosur
me një nam që s'ka të sosur!

Fejzo Xhafo do të thotë
një guxim me zjarr të plotë,
një guxim e një vullnet
që do f'asë mot' e jet'.

«Un' jam burr' dhe kam liri
s'kam të bëj me robëri,
nuk vlen jeta më për mua
kur të bëj' atë që s'dua!»

dhe qëlloi dhe u qëllua...

Kujel dif i Labërisë
me tet' plumba mu në sisë
u godit dhe u rrezua!

U godit edhe mbaroi,
gjith' të zezat i pranoi,
po aspak s'u poshtërua,
vula varet — tha — nga mua,
nuk vulos atë që s'dua!

Nuk vulosi, nuk vulosi,
Aty nguli, aty sosi!

Sjellje trimit kësaj Vlore
dhe kjo vdekje madhështore
na mëson si duhet vdekur
si ta kemi zëmrën hekur.

Pra për nder të Shqipëris'
Vlora jon' e ka për fis
që të thotë si ai
dhe ta bëjmë tym e hi!

Ndryshe vdiqëm, po si vdiqëm?
Vdiqëm keq e u fëlliqëm,
na do dergjemi si robë,
si një kërmë në një gropë!

Si vlonjati, lab bir labi,
musi cjapi te kasapi
kok' e këmbë do të lidhet,
kok' e këmbë do të kridhet,
në një pellk e në një lerë,
në atë të zezë sterrë?

Vlora jonë, Vlor' e shkabës
që nga gjithë Shqipëria
quhet dera, der' e babës,
nuk e thotë perëndia

të pësoj' atë të keqe,
dhe me hekura në zverqe
të mbarojë si zuzare
me një vdekje kaq murdare!

Drë nga baba, dif nga nëna,
labi paska këtë hëna
marifetë të veçanta
që nuk futen nëpër çamta!

Dhe kalemi nuk i merr,
po e di se ku të ther,
marifetet e arbreshit...
ta këndon në rrëz' të veshit!

Dhe armikut ja këndoje
dhe ja bëri t'i harrojë,
t'i harrojë ato fjalë
që në gryk' na bënë halë,
ato fjalë shumë të poshtra:
Vlora jon' : **Valona nostra!**

* * *

Një mërzi, po jo mërzi,
Vlora jon' është në zi,
është Nëntor njëzet e tet...
heshtj'e hidhur në qytet!

Buza hesht po syri flet,
syri paska zën' e vet,
zër' i heshtjes që të vret,
që të vret e që ka vrrar'!

Një grusht popull në pazar
dy nga dy e në xhami,
djemt' e Vlorës axhami,
disa pleq e disa plaka...

Po pas tymit u duk flaka,
dhe me zjarrin dy her' zjarr
nisi hymni kombëtar.
nisi hymni yn', po kur

U pa lidhur një flamur
mbi kurris të një zagari!
poshtëri e një zuzari,
ububu, flamuri jonë!

Kijamet këtij i thonë:
Vlora dife plot me duf,

atë çast ja bëri buf
gris e shkel flamur të huaj!

Me kamjona dhe me kuaj
turren disa mij' ushtarë
që nga skela në hambarë,
nga hambarët gjer te skela

nonjë teste kolonela,
dy taborë me kalorës
shkelën gjirin zjarr të Vlorës,
dhe në krye Gjenerali!

Vet në krye Gjenerali
gjiri plot me potkoj kali,
prej pallatit eshtra mali,
zbret e derdhet me tërbim.

Bjen borijet me rrëmbim,
kali ujkë hingëllin,
ah, ky popull beduin,
«bjeri popullit rrebel!»

urdhëron një kolonel!
Flet ushtari! ju rebela!
Flet shqiptari: ju gabela!
Me dënim e me kanosje,

me burgim e me plagosje
dit' e festës mori fund...
u shtyp Vlora po s'u mund!
Përsëri e përsëri....

Zjarr' i vjetër, lot i ri
për liri, liri, liri!
përsëri e përsëri
dy her' zjarr, një zjarr i ri!

Varrimi i Ismail Qemalit

Si u bë? Ashtu si bëri,
fis' i Vlorës rrjeth prej drëri...

Ishte dita nëntë shkurt,
nëntë shkurt nëntëmbëdhjetë,
nënë grusht të huaj të gurt'
do varrosej plaku i shkretë!

Po varrosej plaku Math,
dy taborë u bënë garth,
dy tabor' ushtar' të huaj,
një karroc' me tetë kuaj.

Kur... mbi arqe ku ish plaku
u duk ngjyr' e një bajraku...
Ish bajraku Italisë!
Gjëmoi zër' i djalërisë!

Na u duk se Plaku vet
nëpër heshtje diç na pyet,
sikur pyeti më përpara
«Ku është flamuri qe vara?»

Gjëmoi zër' djalërisë:
«Posht' bajraku trikolor!
rroft' flamuri dykrenor!»

— Kape, zure e përzure...
tao, tao ca kobure...
Vlora dife plot me duf
atë çast ja bëri buf!

Bajonetat i përbuzi,
dhe me vrull të një topuzi
dor'e saja ra mbi arqe!
kumandani me dy faqe

Me një her ndërroi fletë
bëni — tha — si doni vetë,
vini ju bajrakun tuaj,
nuk ndërhyt në pun' të huaj!

Vlora bëri si e deshi,
me bajrak të saj' e veshi,
veshi Plakun me bajrak,
me bajrakun ngjyrë gjak!

Me një shkab' të zez' në mes,
dhe i vdekuri që s'vdes
mori udhën për në Vlorë...

* * *

Për flamur dhe me flamur
të mos mbetet gur mbi gur!

Ish një dimër fort i gjatë,
posht' e lart e dit' e natë,
Andej mat e këtej mat,
e vërteta është e that'...

O ashtu ose kështu,
linset giaku giër në gju!
Ujë kishin plot një vedër,
me këtë atë kuçedër

do ta mbysnin, pun' që kurrë
s'mund të bënej, po një burrë
burra trima dhe dragojë
gjith'ato që thon' me gojë

do t'i vënë në veprim,
Lajmet akull e cingrim,
koha keq dhe puna keq...
shpresa është në or' që heq!

Vëndi ka uri dhe et
sado dukej si i qet' ...
në çdo burr e në çdo fëmër
fshihej një asllan në zëmër!

* * *

Andej mat e këtej mat ...
Fat, o fat, i shkreti fat!
ah, kjo nat' të bënej dit'!
E ku je o Plak Profit?

Nuk është' puna e profitve
por është' puna e petritve!
vesh më veshë miq e shokë,
me qefin përher mbi kokë,

O ashtu ose kështu
do vej gjaku gjër në gju!
sonte? Jo, e nesër? Po!
nesër jo, pò domosdò

s'ka më vënd për jo e mos,
jo e mos-i tash u sos,
kush është' fis me çepezes
një her' lind dhe një her vdes!

* * *

Pra të bënet tym e hi,
tym e hi edhe stuhi!
Nëntëdhjet e nëntë herë
jemi djegur, mirpo nderë

e shpëtojmë sak, edhe
o mbi dhé o nënë dhé,
ku të jemi, si të jemi
një ferman në dor' do kemi,

Një ferman e një flamur,
një flamur që s'ulet kurr'!
një ferman që do të flas'
edhe qindra vjet më pas,
për të mir' të Shqipëris',
për liri që kemi fis.

* * *

Tym e hi,
tym e hi edhe stuhi,
jo për nam e për flori
për liri, liri, liri!

Për liri, liri, liri!
Rrofsh e qofsh, moj Shqipëri!
Shqipëri e jo gjë tjetër
të betuar në bes' të vjetër,

Bé për lëm'e për ugar,
bé që vret e që ka vrar', —
bé për qiell e bé për tokë
do jap kok' e do marr kokë!

Bé o be të labërisë!...
pra dhe foshnjët që pin' sisë
rrokën armët edhe ja,
ja u mblodh' në Barçalla,
edhe bën' atë që bënë
ur' mbi det për kombin tënë!

Në Beun e në Çipin
ju kërkoni beduin!
Beduini i Afrikës
s'ka të bëj' me mal të Çikës!

Çik', Çipin e Llogora,
si Beun e Barçalla,
kryemale sa e sa
jan' ca ura të mëdha,

Ur' nga dheu për në hënë,
flot' e rrept e vëndit tënë!
hë! më tej e jo më t'hu
as një çapëz, pse këtu
a'mund të shkeli veç se drëri,
jet' dhe vdekje i ndan përi!

* * *

Foli Vlora në Beun

Foli Vlora në Beun!
Tashmë fjalën e kam unë!
Me Sallandra me Sonnino,
me këta shoven' pipino,
do flas fjalën e asllanit
dhe me goj' të jataganit!

Jatagani copa copa
vlen sa vlej'n' një teste topa,
topi vret një mij'e një
dhe un' mbase hë për hë

do vras një e do vras dy,
nder për mua turp për ty!
turp për ty e nder për mua
pse un' o zot mbi krye s'dua!

Dhe në do të quhesh mik,
lere Vlorën edhe ik'!
Dy tri ditë po të presëm!
pasandaja nuk do pyesëm!

Na e dim' që atij krahu
ka barot e bajoneta,
po me neve është ahu,
është' e drejta, e vërteta!

Ne e dim' që asaj ane
paska mbretër perandorë,
por edhe neve nëpër satne
kemi deshët me këmborë!

* * *

Dita erdhi, po ai
që pat shkelur hajmali
s'deshi Vlorën ta lironte
edhe nisi ta mjeronte.

* * *

Kush mban armë të ergjënda,
do kobure, një harbi,
kush vaponet nëpër tända
rreth e rrotull dhën e dhi?

Kush ja thot' në ata pyje,
flet me ré e flet me yje,
pyje thane, pyje lisi
këndon këngën e një fisi?

kush jep kokën dhe mban besën
ç'jan' ata që din' e vdesën,
ç'jan' ata që dor' e zotit
u dha zjarrin e barotit?

Këta duall', i than': ndal!
gjalmëzeza ka bër djal,
ka bër zok edhe sqyfer
pra në vetull gjak të mer!

ka bër zoq edhe sorkadhe
çepezes, po faqebardhë,
nuk branisen nëpër këmbë,
e han' hekurin me dhëmbë!

Kështu than' edhe i ran'
Gur më gur e stan më stan,
lum kush paska jataganë
lufton Sparta me Persanë!

Lufton Sparta me një mbret
që dhe valave në det
u vërsulej me dajak!
me miljonra prishanak,
në një dorë dy mizrak
sa që deti bënej gjak!

Një Leonidh' me treqint veta
kësaj bote byt shigjeta
u dha dërmën e i sosi,
në det brënda i varrosi.

Vlor' e sotme Spart' e vjetër...
Shqipëri e s'ka më tjetër!
Vlora, Vlora, Vlora, Vlora,
bjeri moj t'u lumtë dora!

* * *

Vënd o vënd i mrekullive!
nëpër dega të ullive,
nëpër shkarpa, në bregore
varen guna dhe mëngore!

Varen xhoke, tallagane,
plaçka tjerur nëpër stane!
dhelpëria e një labi
dhe kështu gënjehet shtabi.
Shtabi i math i armikut
me fuqira të çelnikut,
me fuqira që zoton
zë qëllon, qëllon, qëllon!

Çeço Malua në nobet,
quati, po qet e qet
natën varet tatëpjet
nëpër topa nëpër tela
që të bëjnë cop' e thela,
top andej e bomb' këtej,
Malua yn' u hoth përtej!

Pa kaluar një copëz herë
na u vesh si oficer,
me kapoten gjeneral,
me kapelen amiral,
me xhaketën si kapter,
me këpucët si nefer,
me kapelën amiral
dhe mbi sup një thes sheqer
Malua kthehet qet e qet,
drejt për drejt e në nobet!

* * *

Valoi lufta tym e flakë,
Plasi, rrodhi vala gjakë!
Nëpër fusha, nëpër brigje,
hidhu, bjeri, digju, digje!

Zëra drëri, zëra difi
si qëllon mbi pula sqifi,
ashtu binin këta trima,
shkrep e digj si vetëtima.
Çaj me kordh' e shqep me dhëmbë
dërmojn' gjylet nënë këmbë!

* * *

Andej bomba dhe ballonë
mitralozë dhe vaporë,
një flamur këtej valonë,
udhëtonte për në Vlorë!

Andej krisma, gjyle, topa
vinin rrahin fush' e male,
këtej pallat copa copa
dhe koburet me stërralle!

Andej bomba, bajoneta
pirgje pirgje radhë radhë,
këtej vetëm e vërteta
edhe burrat faqebardhë!

Ai dridhej e përdridhej
nëpër tënda, i stolisur,
ky me gjith' fëmijë mblidhej
në një çull të dhir' të grisur!

Ai kish sa bën rrëmuje,
ja dërgonin dhe me tela,
këtij rrall një farmak ujë
ja bij nëna me buciela!

Ai rreth e rrotull hekur,
ha e pi e vish e ngjish,
ky në gërje, duke vdekur.
e fshin gjakun me këmish!

Më së fundi shkrepë ahu,
dhe e drejta shkrepëtijti,
u duk tymi atij krahu,
i qëlloi e i goditi!

Më së fundi derdhi dielli,
derdhi dheu, derdhi qielli,
derdhi dritën më të mirë,
Rroftë Vlora jon' e lirë!

1) Vlorë, Shtator 1920

PËR DESHMORËT

jeqi dorën, jeqi dorën
këtu djalë që i ati
na dhe gjithë
na dhe...

K Ë N G Ë

Ah ky vend, ky vend, ky vendë
zot me pushk' e zot me pendë,
zot me pend' e me parmëndë!

Pushka, penda dhe parmenda
këng' në stane, këng' në tënda,
na i ka të gjitha ënda!

Na kërkujmë dit'e dritë,
duam që ylli yn të ndritë,
Prometheja jemi vetë,

Kryeënda jon' në jetë:
të vrapojmë për në qiellë
dhe të mbarëm drit' e diellë!

* * *

Këta janë nga ata,
nga ata që in the li:
-Ma jep kokëni- dhe ta dha!

* * *

hëni, mëkat, për Përbëni,
në mos tjetër, sot për sot
eja bëriti dy të lot,
eja bëriti dy të gur,
sa t'u bëret një divuri!

Vlorë, mars 1933

PËR DËSHMORET

Jepi dorën, jepi dorën
këtij djali që i ati
na dha gjith' ato që pati,
na dha jetën, na dha Vlorën!

Jepi dorën, jepi dorën
kësaj nëne që i biri
iu këput si yll nga gjiri,
qyqe, korb' e la të gjorën!

Jepi dorën dhe asaj,
asaj vajze që rëkon,
ku është baba... e kërkon!

Mos harro dhe pasandaj
dhe atë të zezë grua
që ka humbur një dragua!

Si pra Vlora t'i harrojë.
nder' e fjalës ta mjerojë,
çfar i thanë dhe çfar u tha
majë malit Barçalla?

Majë malit në Beun
u betuam ti dhe un'!

* * *

Këta jan nga ata,
nga ata që iu the ti:
«Ma jep kokën!» dhe ta dha!

* * *

Ësht' mëkat, për Perëndi,
në mos tjetër, sot për sot
eja derdhi dy tre lot,
eja bjeri dy tre gur'
sa t'iu bënet një qivur!

Vlorë, mars 1922

MBANI KOKAT ATJE SIPËR, KU MERR ZJARR'

E FLAK' RRUFEJA!

Kurse dimri bën të tijat, faq'e dheut ngelet keq,
kurse dega, fleta thahen, ç'do gjë vuan e ç'do gjë heq!
Si një dorë, dor'e Zotit, ajo dor' që s'ka të dukur,
dal ngadalë, nënë tokë, përgatit behar'e bukur,

po ashtu dhe këtë ditë, ku gjith' bota u goditë
dor' bardh'e patriotve pa dyshim që përgatitë,
përgatit një dit të bukur, një të arthme më të pasur,
ku do qesh 'e do dëfrej' edhe zemra më e pasur!

ku do qesh e do dëfrej' ajo nënë dhe ajo ... haj!
ajo nuse shamizezë rreth govatës laj 'e qaj',
rreth govatës laj'e qaj, me ca halle e plagosur,
me ca halle, me ca burgje, me kurbete të flamosur!

Pra të gjith' për njeri tjetrin, dhe më bindje të patundur
rreth flamurit të pandarë, rreth atdheut të pamundur
të patundur, të pamundur, as nga era as nga reja,
mbani kokat atje sipër, ku merr zjarr e flak' rrufeja!

AH KY VËND, KY VËND, KY VËND!

Ah ky Vënd, ky Vënd, ky Vënd, që më bën e flas përçart,
nenë qieje plot me vje, gjith' t'art'e gjith' të zjarrt',
rreth me dete plot me vala, rreth me vala plot me shkumë,
sa më afër aq më thellë, sa më lark edhe më shumë,
rreth me kodra plot me pyje, rreth me male plot me borë,
Vënd' i burrave që lejnë me një çift rrufe në dorë,
me një çift rrufe në dorë, me një teste zemra hekur,
që për nderin e Atdheut u ka ënda për të vdekur!

Vënd'i zonjave si lule, vënd'i luleve si zonja,
vënd'i vajzave mes holla, gushpullumbi syshqiponja!
Gushpullumbi syshqiponja, këng'e shkumave mbi valë,
ku çdo vashëz i thot' hënës: A ti dil, a un' të dalë!

Pra ky vënd do vej' përpara, dhe do vej' me vrap të
plumbit,

pasi neve dim' dhe ecim nëpër gjurma të pullumbit!

Edhe brenda pakëz kohë,

dhe makari gryk' për grykë me rrufe, me er', me llohë,

do arrim atje në qiell, ku ka drit'e ku ka diellë!

Pra me zemrën më të pastër dhe me bindjen më të thellë,

me bes' burri armatosur si e ka për fis shqiptari,

me një shpres' që s'ka të sosur dhe të gjith' si pika ari,

Musi eshtrat e një trupi, musi zoqt e njom' të zhgabës,

gjith' vëllezër, gjith' të dashur, gjith' të nënës, gjith'

të babës,

gjith' të babës, gjith' të nënës,

dhe të gjith' si drit'e hënës

nëpër truaje tona derdhur, po këtu në këtë tokë,

ku shqiptari, bres pas brezi, ka dhën' kok'e ka marr kokë,

na do rrojm'e do gëzojmë sa më mir'edhe më mirë,

rroftë vëndi yn' i bukur, rroftë kombi yn'i lirë!

III

POEZI SHOQËRORE VAJZAT HEQIN VALLE...

Vajzat heqin valle,
njera flet me vetull, tjetra me qepalle,
valle deli valle, valle për shtat' qejfe,
s'paska më mir' valle se këto me defe!

Si veriu verës kur takon me fleta
fërfëllin tuman-ja, tumanet e shkreta,
si veriu verës mu në mes të vapës
xhanin ta shëron zër'i njom i çapës.

Çapëzat e vajzës, çapëza pullumbi,
të lehta si pënda, të shpejta si plumbi,
edhe vajza vetë në krye të valles,
musi pik'e lotit majave qepallës.

Lum kush i ka parë, kush i ka dëgjuar,
kur e heqin vallen me shami në duar,
me një dor' shamia, tjetra dor' në mes,
ulur të dy sytë, të dy syt' e zes.

Edhe flokët derdhur mbi supe të bardhë,
vajzat heqin valle një nga një me radhë,
e para, e dyta, e dyta e treta,
cilado, moj xhane, ka diçka të veta.

Lum kush i ka parë vajzat e arbreshit,
musi dallëndyshet rrafsh i ulen sheshit,
musi dallëndyshet rrotull disa herë,
prap' si dallëndyshet kur i sheh në erë.

Dy ato të parat dridhen e përdridhen
hop mbi thonj të këmbës din se si të hidhen
dor' për dor' të gjitha shoqet rreth përçarkë,
cilado një flutur gati për në flakë.

DYNJALLËK, MOR TUNGJATJETA,

Kur luft' bënej në Tripol, prej Turqie me vapor,
u dërguan me mijra kuaj dhe kalorës me tabor.
Po një her', në mes të detit, më për kafshët haje s'mbeti,
ku nuk paska haje pije, aty bënet kijameti!

E pra nisin hingëllimat, me të katra bam e bum,
me vonesën e ushqimit bënej zhurma dhe më shum'.
Të dy duart për njerinë, katër këmbët për hajvan,
si për njerzit dhe për kafshët ka një gojë e ka një xhan!

* * *

Kumandari u thot: «Çall(1)! do me thën' të bjer' boria!
me që kuajve me borije u jep haje ushtëria.
Tash boria me të rarë,
duke quajtur se vjen haja, heshtën kafshët në hambar!
Kur ja nisin prap hajvanët që të bënin shamata,
përsëritej dhe boria: ta ta ta, ta ta ta, ta!

* * *

Rrogat tona jan' të pakta, — thon nëpunsit dhe ankohen...
Dikush vjen e lëshon lajmin: sihariq se rrogat shtohen!
Prit me sot e prit me nesër, shkon një jav'e shkon një muaj
po sa nisi prap ankimi dhe boria nis për kuaj!

Sot a nesër rrogat shtohen!
Aty ngrohen, aty ftohen...
Sot a nesër dhe ja, ja,
përsëritet këng'e Mukës, dhe boria ta ta ta!
Dynjallëk, mor tungjatjeta, bënet burri qesharak:
sado është' i lartë truri, i ka rrënjët në stomak!

1)Bjeri borijes.

U BETOVA NJË DIT' RENDE...

U betova një dit' rëndë, mora një vendim të prerë,
Një her' vdes njeriu i shkret, sikurse një her' ka lerë,
Tash e tutje s'do pi kurrë, nuk do pi raki aspak,
Ndryshe unë s'do jem burrë, po do jem një burracak!

Edhe dola për shetitje posht' e lart në shetitore.
Mbledhur shokët rreth tryezës duke pir' në pijetore...
Të kam gjetur, më ke gjetur, dy meze e një raki,
Një raki për shtatë qejfe të jep rrushi rrazaki!

Mirpo unë goxha burrë i betuar e i vendosur
S'mund të hyja dhe nuk hyra në pijetore të flamosur:
I ka hije detit vala, i ka hije kalit shala
Po më shumë nga të gjitha i ka hije burrit fjala !

Dhe vazhdova në shetitje.
Shokët pyesnin me habitje,
Si, qejfliu i rakisë sonte mbeti pa një kupë?
Dukej kupa, vente, vînte si një zogëz me kaçupe!

Un aty dhe përsërisja ben e bërë një me dy
Sa u dëndesua nata, errësira gjisht në sy. —
S'ish më koha për shetitje,
Nëpër goj'e nëpër buzë nisi dhe një far' lepitje.

Ah kjo kupeza çapkëne, ta mari dreqi e ta hajë!
Si një çup' më shkelte syrin, si një çup' për kok të saj,
Mirpo un e mbajta veten si njeriu i betuar,
S'mund të hyja dhe nuk hyra në pijetoren e shajtuar.

Burr o burr që u tregova jo më pak nga dy tri orë!
Me që mbeta i kënaqur për qëndrimin tim burrnor,
E vendosa atë ças
Me dy gota raki rrushi veten time ta qiras...
Bravo, thash', e meritova! Hyra brenda rreth me shokë
Për shëndetin tim të vlefshëm piva po thuaj tam një okë!

JA SI TA BËN VARRIN DORA E DOKTORIT!

Flet Dada Selvia

Disa ditë fëmija ran' të gjith' sëmur',
në vënd që t'i yshtim sikurse dikur,
thirrëm një doktor, bela me para,
dihet që doktorët kashtën e bëjn' tra!

* * *

Ky na dha ilaçe, tre katër ilaçe,
njeri me bodile, tjetri me kënaçe,
njeri për t'u pirë, tjetri për t'u thithë,
bëri këmb'e iku napoloni gjithë!

* * *

Po ilaçet mbetën pa u pir' dhe, pra,
që të mos na venin kot këto para,
thash do i pi vetë! më lumt'e më lumtë,
shyqyr kam stomakun si një kup' të plumtë,

shëndet e kismet m'u bëfshin, o Zot!
mora dhe i piva tri bodile plot...
po atë minutë
mu në mes të barkut një hanxhar m'u fut!

trupi m'u bë akull,
sikurse një shakull,
sikurse një pulë që i presin kokën,
u përplasa sheshit, kap e gervish tokën!

plasa, u përplasa
deri sa gajasa,
eh të mos e zgjatëm, lumi që më mori,
ja si ta bën varrin dor'e një doktori!

M U H A B E T E

Flet Dada Selvia

Plaku im, moj motër, plaku i mëhallës,
mëngjes e më darkë në sofa të shkallës
rri e pi kafënë me tespìh në dorë,
tepër i ka hije mjekr' e tia borë.

Vete vjen e shkon, urt' e but si hije,
rrotull nuk shikon, njeri perëndije;
burri im, moj motër, s'ka se si t'i them,
burr' e deli burrë, katërqind dërhem!

Që thua zotrote, një dit' ra sëmurë,
rrudhën gjith' doktorët, turq' edhe kaurë,
shyqyr e shyqyr, s'ka gjë për merak,
mirpo sidoqoftë paskish pasur hak...

Nuk ish i sëmurë, po na ish mërzitur,
deh, m'u thaftë gjuha, dukej i goditur,
Zoti të na ruaj, çdo gjë ka në bot',
shkele ndonje hije, vajte kot më kot!

Xhindet edhe hijet të ergjënda qofshin,
lark, te moll'e kuqe vafshin, mbretërofshin!
Që thua, moj motër, efendiu im,
di ato që neve s'mundet që t'i dim'!

Me gjith' këtë unë, un' e di se qysh
bam e bum sa plasa, sa u bëç' më dysh,
taksa një kurban, një dyzin qiri,
mos e lëntë njeriun Zoti pa njeri,

djali si ergjendë, vajza si flori,
mirpo efendiu, tash në pleqeri
dashka një të vogël... edhe më thot' mua

pa digjo, moj grua,
në po më do mua,
në se burr'e grua jemi mish e thua,

do bëç si them unë, pun' për bukuri,
them që ti martohu me një burr' të ri!
Burrin ta gjej unë, mbase vjen një orë
edhe na jep Zoti nonje top për dorë!

Mos o Zot, i thashë, dal të luaj nga vëndi,
gjë që s'e qas vëndi, nuk e merr kuvendi,
dituri e madhe nga një her' gabon,
drit'e fort'e diellit syrin ta verbon,
po kurr' edhe kurrë
s'mund t'i japi gruas burri tjetër burrë!

Po, në do zotrote,
mundesh të martohesh, është e drejta jote!
— Kurse nuk do ti, mir', martohem unë,
s'kemi gjë të ndarë, si ti unë një punë!
Robi me dëshirë, Zoti me mëshirë,
plaku u martua, qoft' për hairë!

* * *

Po tani shejtani na ka dal' në shesh,
s'kam se si të qaj, s'kam se si të qesh...
Ja se ç'paska gjarë disa ditë më parë:
Djali i një shoqi, një djaloshi i mbarë
na i thot' të shoqës:

— Shum e dashur grua,
veç gëzimit tënd s'ka gëzim për mua,
shpirti im është yti, shpirti im po thuaj
rri në trupin tim si në vënd të huaj!

Ti përmbi të gjitha, si një guguftu,
do të mbaj në gji, do të mbaj mbi gju!
Ti përmbi të gjitha, po edhe shtëpija

dua që të mbushet me bij'e me bija.

Mirpo koha shkon, ja ky është i shtati,
nuk e deshi fati që të mbushej shtrati,
tani po mejtonem që të zgjedh për ty
nonje burr' të mirë, pasi na të dy
jemi një e njësh,

zëre nga ta zësh,
vetëm zemrën tënde dua të kënaq,
vetëm këtë dua, për aq e për kaq!

A e di, moj motër, nusja, ç'far' i tha?

Të këtilla nuse mortja që s'i ha!

— mirë, — i thot' të shoqit — kurse dashke ti.

dhe un jam gati,

burrin që më thua... hajde udh'e mbarë,

atë e zgjeth vetë një or'e më parë!

ZOTËRIA E TIJ... KAFEXHIU !

Ësht' nga rrethi Hanko Hallës, shkum'e bardh' mbi sup
të valës,

paska qën' njeriu i sallës, paska qën' njeriu i fjalës,
po ka rar' nga dynjalleku, paska ardhur koh'e keqe,
kujt i thoshje dije: sus! sot atij i thua: peqe!
shum' më tepër dhe nga coha u qendis, po, gun'e dhire
s'ka të ngrën e s'ka të pirë, hydr' e dil e tund peshqirë!

Pra nga halli e vendosi që të bëj nonjë punë
dhe të çeli një kafe, pasandaja ku di unë
me të par' e me të bërë, se këtu në keto vënde
vlen me mir' nje çikëz fat se një qerre plot me mënde.

Dhe keshtu kafën e çeli mu në zemër të qytetit,
dukej që do bëhej vendi kryevend i muhabetit,
më e bukura kafe
dhe e bën kafën me fé,

Hyn e dalin miq e shokë, hyn e dalën far' e fisi,
bjen e ngrihen zoq e zoga si në dega të një lisi,
të një lisi dega tëndë, dhe i zoti hije rëndë
rri në krye, lum zotria, rrënj flori e deg' ergjëndë.

Sot një teste miq' e' shokë vajtëm heret për urime
e uruam: puna mbarë për të bukurën kafe,
— paske vajtur dëm zotrote me nje palo ylefë!
Mir', — na tha — falënderime,

Por ta dini tash e tutje, tepër heret s'pres njeri,
qoft i huaj a myshteri,
s'mund të mblidheni ketu ha ha ha e hu hu hu...
un' pa pir' kafe për vete, s'mund të bëj kafe për ju!

DINAKU (1)

— Sa për mua
s'kam të bëj' me politik',
po shkëlqesën shumë' e dua
pse e kam nga gjyshi mik!

Dhëlpëria kështu flet,
dhe si dredhkël zvarr' në llosh
që të ngjitet posht përjet'
rrethon lirin e shëndosh!

Ngjitet, ngjitet e përhapet
deg'më deg' e maj' më maj';
përqafonet, puthet, kapet
me ç'të gjej' përpara saj!

Aty bënet tënd' e rëndë,
sa që dielli nuk e rreh,
errësira zuri vëndë,
egërsira gjeti streh'!

Mblidhen korba e laraska
që e ndjekin kërmën tepër,
dal ngadale bije maska,
zë përtypet zonja dhëlpër!

Zoq e zoga të mahnitur,
lumi deti që i mori,
histori e përsëritur...
kush e mbolli, kush e korri!

1) Kjo vjershë është botuar afro 20 vjet më parë.

NASRADINI U BË SARAF

Dikur Nasradini shtrohet në pazar,
duke thyer t'holla, bënte tregëti,
me një cop' flori vjen një katundar
e i thot' : ma thyej florin, efendi!

Me të marr floririn në dor' Nasradini,
i thot katundarit: duhet që ta dini:
ky flori, mor mik, nuk peshon tamëm!
— Mir — thot' katundari — zëre sa ta zëm,

e më jep kusurin se do shkoj në punë!
Jo — thot' Nasradini, — nuk te lejoj unë!
Mua ti akoma nëm edhe diçka
pse ky është' eksiq! edhe pa shaka

dua yst akoma, un' për Perëndi
jam njeri Allahu, dallavera s'di!
Me që është' eksiq, për ta bër' tamëm,
nëm dhe pak të holla, llafet ler t'i lëm,

tani ne mos munde që të më paguash,
eja në ar' time, e ashtu, më ruash,
eja disa ditë më puno në arë
pasi ligji thotë: borxha duhet larë!

IMAM EFENDIU

Na, mor mik i dashur, kemi nje Imam,
sikurse nje veshje rreth e rrotull dhjam,
i rrethuar me shoke, me bir e me bija,
gjith qyteti ynë është' shtëpi e tija;
një baba për popull, një baba fëmije,
një urat' e madhe, njeri Perëndije!

Kur qe e theresin këtu e aty,
efendiu yn' fjalën s'ta bën kurrë dy,
në dasm'e në valle, nëpër zijafete,
lugën nënë mëngë, ai vjen e vete!
Plasi një dit' pushka, populli në sulm...
Eja-i thon' shokët — lufta është' në kulm! —
Mirpo efendiu qënka lodhur tepër,
un' — thot — kurdohera, s'paska njeri tjeter? —

Eja, Efendi, pasi kemi dasëm,
eja, Efendi, ham e pim' flasëm!
Eja, Efendi, sonte kemi valle,
Eja, Efendi, pse do qajmë halle!

Eja Efendi, kemi sihariq,
Eja t'i ham' hallvën, pasi vjerra vdiq! —
Erdhën dallandyshtet, tani vjen lejleku,
sosi revania, ja po vjen byreku,

Eja m'u ben kumtër, vajzën time qethe,
eja Efendi, e më ysht për ethe,
eja Efendi, eja Efendi.....
tani u bë tepër, dhe për Perëndi

Me ka plasur buza duke qën' i pari,
mirpo me një lule s'mund të vij' behari!
Tashti për në luftë radha është'e juaj,
pasi qenka thënë, un' do rri të vuaj!

DËSHIRA E LABIT

Sikurse kismet
të më pyeste mua:
ti, o bir, çfar' do?
Ku di un'i shkreti,
çfar' t'i thoshja dua,
po që domosdo,
do i kisha thënë
një kopë me dhënë
që të rroj me to!

* * *

Dua dhe një stan
rreth lajthi e than',
afër një përrua,
më afër një krua,
dhe një pyll të lirë,
e një spat të mirë!

* * *

Dua dhe një ftujë,
nuse.... guguftu,
ajo të mbar' ujë
edhe të bëj' dru,
quati dhe unë
ta pështuell me gunë
dhe ta mbaj mbi gju.

* * *

E kush është më mirë
nga një jet' e lirë,
dhe asgjë mbi kryc,
vetëm... qiell me yje!

MBRËMJE VALLËZIMI

Kënga e muzika valon e valon,
njëmij'e një zoga mbledhur në sallon,
në sallon të verdhë, në sallon të bardhë,
në sallon të kuq, radh' edhe në radhë,
të tjer'e të tjerë... ar e art'i derdhur,
bota në mëndafshe dhe në lule kredhur;
në ar e në lule kredhur an'e mbanë
një mij'e një yje digjen në tavanë.

Njera të godit, tjetra të qëllon,
njëmij'e një vajza lozin në sallon,
njëmij'e një lule, njëmij'e një çupa,
njëmij'e një zoga për të pir' në kupa!

Vargje vargje derdhen, vargje vargje hiqen,
gotat po pëрпиqen,
pija me tallaze, gotat pïrgje pïrgje,
mbushe, piqe, zbraze, mbushu, digju, digje!

Dikush flet me vetull, dikush me qepalle
një zog e një zogë, dy nga dy në valle,
dy nga dy në valle dridhen e përdridhen
e aty përhapen, në kolltuke kridhen,
qofshin të ergjenda xhindet nëpër pyje,
në tavan po digjen një mij' e një yje...

Njëmij'e një yje digjen në tavane,
gjith' stolit e jetës aty brënda janë:
Ver'e vajz'e lule, stolit'e vërteta,
gjith' këto të shkreta,
gjith këto të shkreta që ka dashur zemra,
dhe i do përhera, po në krye femra!
femra është' në krye,
në tavan po digjen një mij'e një yje!

V L O R A (1)

Andej Qaf' e Topit hedhur si sorkadhe,
këtej Guzbabaja, një urat' e madhe,
mu në mes të tyre shtrihet një qytet
shtëpi e Shqiponjës për eternitet;
Vlora tungjat-jeta, vendi i mrekullive,
maten me Sazanin degat e ullive!

Shëtita Evropën, shëtita Asinë,
Gjer te moll' e kuqë, vajta gjer në Kinë,
sa tutje më tutje, sa lark e më shumë,
dhe atje ku piqej buka mu në kumë;

deri prapa diellit, në tingli majmun,
dhe atje ku Zoti quhej Firaun!
Tobe ja rabi! fryhemi gjynah,
kapërxeva qiellin si një zok me krah!

Kapërxeva dete mushur me hinxhira,
kapërxeva malë gurë xhevahira,
gjithë më gostitën, gjithë i gostita,
sa më velesiten, sa u velesita!

Ç'do që desha pata, qumësht dallandyshe,
sa të hanin gjithë, gjyshe dhe stërgjyshe;
dhe me ré të bardha dhashë edhe mora,
hazinera gjeta kur më hante dora!
dhe me ré të bardha mora edhe dhashë
po si Vlorën time një qytet nuk pashë!

Vlorën edhe Vlorën thelp e kam në zemër,
ditën e kam dritë, natën e kam ëndër...
çdo or'e minutë ty të kam në gojë,

1) Vjershë popullore e shkruar në dialektin e Vlorës.
Kujtime vegjëllje.

mbase të ze lemza kur un' të kujtoje!
Vlora im'e bukur, Vlora im'e lirë,
vetëm ty të dua dhe një gun' të dhirë!

Aty n'ata rrethe, aty n'ato rrëza
çdo zonj'e zonjushë matet me thëllëza!
aty shpirti dridhet, aty zemra hidhet,
aty rreth e rrotull lozën gugulidhet;
dhe për her' të parë po në atë vënd
një zogëz, një... hajde, më rrembeu mënd!

Vlora im'e bukur, Vlora im'e lirë,
vetëm ty të dua dhe një gun' të dhirë!
E kudo që ishja e ku do që jamte
këng' në buz' të kishja, lot në sy të kamte!

F S H A T I V A J Z Ë
(Popullore shkruar në gjuhën e atij fshati)

Në krye të fshatit ka një deli krua,
uj' i tija akull derdhet në përrua,
dhe në krahun tjetër varet nga një mal
një përru' i rreptë me utrim' e val'.

Mu në mes të tyre bregu — Allatoj —
dhe shtëpit' e fshatit si fole fajkoj,
fshat i babëgjyshit, fshati më i mirë
nga ata që thuhën: Labëri e lirë!

Aty nënë shkallë blegërin shelegu,
aty përmbi shkallë po gjëmon dybeku,
rreth e rrotull lëmit djemtë heqën valle,
nënë trap në hije pleqtë qajnë halle...

Lahure qendisur bedene bedene
seç i paska hije asaj protoene,
asaj protoene me një furk' në sqetullë
që ther e që gris me sy e me vetullë.

Andej disa koce shkojnë për në krua,
këtej bagëtia varet në përrua,
me krabë në dorë një dylmer djalosh
përmbi sy kësulën vërshëllin përposh.

Edhe zilet zjejnë, zile dhe zambare,
ta shërojnë xhanin pa një pa dy fare;
pa ler' ajo zile, zil'e deles rude,
ajo zil'e shkretë shpirtin të këputë.

Dimrit nëpër fshatra, verës nëpër stane,
E ç'kërkon më mirë në këtë jallane?!

Pleqtë qajnë halle: ah kjo avr'e ligë,
një me një demek edhe shiu nisi.
është dreq'i jugës, është juga shtrigë,
kurse reja duket mu në maj' te lisi

Qoftë nënë ujë, qoftë serikojë
vjen e hardalloset, ç'e rrëfen me gojë,
vjen e hardalloset, xhano ta ka ënda
këmba përmbi këmbë, dyqint qase pënda.

Të korrë e të shirë sosen gjith të mjelet,
gusht e gushtovjeshtë sosen dhe të vjelet.
Papo zën 'e mbarën magje e çetur,
gjym'edhe kënaçe ç'paske në ahur
shatin e lopatën, taler e kusinë,
laçkën edhe plaçkën, gjith që thua tinë,
gjithë prokopinë në një krah' të mushkës,
dhe në krahun tjetër thasët e lëpushkës!
pasi dy tri herë mushkës i bërtiti
musi koq'e thanës mu në fshat arriti!

Lab, mor tungjatjeta, s'ka më shumë nevojë,
ky punon për nam e s'punon për gojë,
s'ka sevda për leka, s'ka sevda për grosh,
nuk e ha merakun për gjë e për llosh...
Po kur ja do qejfi, di për fjal' të nderit,
di e kren kafshitën nga sqepi sqyferit!

Dimrit nëpër fshatra, verës nëpër stane,
e ç'kërkon më mirë në këtë jallane?!

QEVERIA ËSHT' E PASHËS ...

Koha jon', mor mik i dashur, ishte thurur prej mëndafshi!
Më lejoni t'ju qaj hallin dhe një her' ashtu më qafshi,
Nuk kalonte as një ditë pa u par' një madhështi,
madhështi e një vatani, si e donim un' dhe ti,

Ja për shëmbëll flet kasneci, dhe kasneci do me thënë
ishte goj' e qeverisë, ish, gazet'e vendit tënë,
pa digjoni, thot' kasneci, ju mileti arnaut,
ju memur' e ju esnafë, gjith' ju populli harbut,

mos i çani kryet Pashës duke fol' për qeveri,
qeveria është e Pashës, bën si do e bën si di,
edhe Pasha e di mirë ç'do me thën politike, ...
shtatë kralet e kan' mike, edhe mikun më besnike!

Dhe kështu i gjith' milëti rrinte sus! dhe sa për na
ngriheshin të gjith' në këmbë dhe na bënë temena!
Tani lumi që na mori, na gënjeu kjo jallane ...
Vate jeta hanedane, jeta jonë hane hane,
e u prish dynja e shkretë, për oxhakët s'mbeti vënd ...
pasi labi veshi çizme edhe gega vuri mend!

KOHA JONË, I DASHUR MIK, ISHTE THURUR
PREJ MËNDAFSHI!

Koha jon', i dashur mik, ishte thurur prej mëndafshi,
më lejoni t'ju qaj hallin, përsëri ashtu më qafshi!
Mund të bëje çfar të doje, vetëm vetëm jo gjynah,
mund të merje katër femra, po që duhej me nigjah!

Rahmet paçin ata burra, më të mirët paskan vdekur,
po i miri rron përhera, e vërteta dërmon hekur!

Neve kishim në mëhallë efendin', një xhevair,
nuk ma bënte fjalën dy, më përgjigjej: me hair!
Me hair këtë martesë, me hair atë kamatën,
me hair, me këmb' të mbarë dhe kështu më paç uratën!

Vure dorën përmbi zemër, për dy një dhe jo më shumë,
më mir' pak edhe me hakë, sesa shumë edhe përlumë!
Ma qëndiste mir' senetin, sipas ligjit të Devletit
që të ruhej haka ime edhe haka e milletit!

Si njeri i Perëndisë, me qitap e me nigjah,
ja kish qejfi të martohet her' pas here me një femër,
thosh për priftin e mëhallës: prift'i gjor' Allah, Allah,
nuk martohet dhe prandaja shih me sy e plas me zemër!

Një dit' prifti iu përgjegj: pa dëgjo, mor efendi,
nuk ta kam zilin aspak, se për Krisht, për Perëndi
më mir' një e nënë dorë
se sa katër me kurorë!

BIBLIOTEKA E SHIET
GJIRKASTEP

PUNA BËHEJ ME HATËR!

Zëre nga do që ta zësh, puna bëhet me hatër,
a do bënet me hatër, a do bënet me vërvër!
Quati un kam një grua, haje ujk e në përrua,
pra kërkoj të marr një tjetër, dhe do marr atë që dua!

Sa do jam në mosh' të thyer, po kam marr vendim të prer
që do marr' një dyqint muajshe, një llokume me sheqer!
Dhe iu luta kompetentit, një nëpuni të miletit.
Po të dojë kompetenti, çelen portat e xhenetit!

Mirpo mua ky njeri m'u vërvit e më tha kurrë!
Ësht' një pun' që s'bënet kurrë, s'mund të marr dy gra
një burrë!

Është krim e është gjynah!
Edhe un ja bëra forra: po kur qënka kaq gjynah,
përse vall' babai yt pat marr' katër me nigjah?

HANKO HALLA, HANKO HALLA!

Hanko Halla, Hanko Halla!
nga do zëre që ta zësh,
tani, thon', e gjith' mëhalla
me ty qënkan një e njësh!

Dhe k' tij nip besnik që pate
që në uj' i ndizte pushka,
tash për kok' të zotris' sate
nuk i flet me goj' as krushka!

Ishim tjetër, u bëm tjetër,
qoft me hir' o qoft pa hir'
heshti këng' e korit vjetër,
hyr'e dil e tund peshqir!

Dikur lopët e mëhallës
s'mund të pinin uj' më parë
pa mos ardhur lop' e Hallës
e përcjell' me dy loparë!

Po nashti na humbi vula,
dualnë zoqtë nga furriku,
dhe këto të reja pula
u bën' gjela tash, kikiku!

Hyjënesha e fioririt,
zonj' e madhe miljonekë,
tash, në vënd të xhevairit,
në gryk' vari një piperkë!

Me dor' shkence tej për tej
u bë vashëz dhe vejushka,
s'është' çudi që nesër-dej
të na pjelli edhe mushka!

VATE MUSA BEU VATE!

Vate Musa beu vate,
vate bashk' dhe mullallëku, (1)
u përmbys palla xhelate
e na shkreu dynjallëku!

Jam i nipi Akcil Pashës,
kur ja epin arzuhallin
ky e zij me maj' të mashës,
dhe kështu ta qante hallin!

Bir OXHAKU, nip OXHAKU,
un' mor un' e hiç njeri,
der'e par' e një sanxhaku,
deg'ergjend' e rrënj' flori!

Kisha toka dhe pallate,
mijra zile dhe këmborë,
katër stina tet' irate
dhe një teste shërbëtorë!

Nga Shkumbini në Vijos'
fest'e kuqe përmbi sy,
vetë shkruaj e vet' vulos
fjala ime s'bënej dy!

S'mund të bënte gëk harbuti,
gëk e mëk më asnjeri,
pse e hante tartakuti,
e kërceja si ari!

Dhe për kok' të padishahut 2)
ja zaptoja, pa shaka,
të dy qet' vëlla të krahut
për një borxh' që nuk ma ka!

* * *

Gjysh stërgjyshi im pasha,
i kish hije salltaneti,
brohoritej: çok jasha! (3)
vlente bash sa gjith' qyteti!

Dhe kur varte një njeri,
një harbut o një zuzar,
kish zinxhirin byt flori
dhe litarin rrahur ar!

Nënë hijen e një rrapi,
rrapi i Meçan Agait,
duke bër' veri arapi
flinte kali i pashait!

Hingëllinte qyhejlani,
hingëllin Karaburuni,
bar i njomë nga Sazani,
elb'i bardhë nga Beuni!

Sot nuk desha që të kishja
veç tagjin' e atij kali,
sesi jam e sesi ishja
u përplas për sheshit mali!

Tani bujku bënet bej,
mirpo beu s'bënet bujk,
sepse, hej moj dynja hej,
beut bota i thot' ujk!

Vajti humbi hanedani,
s'vlen më radha edhe fisi,
as thimjami, as shejtani,
këto quhen frym' myflisi!

Rroftë puna, punëtori!
vetëm puna qënka fron...
lumi, deti që na mori
me sa thon'e sesi thon'!

Ç'do e vjetër shkoi e ra,
veç se puna edhe krahu,
dhe para ja s'bën para,
as qiriri, as qylahu!

Sot me barkun fare hon
pyes a ka shpërblim për na.
Më tregojn'bërryl e thon':
për bejlerët: na, na, na!

Kujt t'i lutem, si e kuj?
kuj' t'i vete t'i qaj' hallë?
Nuk më merr lopata uj
e prandaj po vi vërdallë!

Djal'i vetëm, që mos qoftë,
po t'i flas si pak i vrar'
më përgjigjet: plaç të rroftë,
plaç të roftë, reaksionar!

1) — Vate Musa beu vate... — është një këngë popullore; Mullaxëku quhej Thesalja në qarkun e të cilës kishin çifligje disa pasanikë në kohën e Turqisë.

2) — Padishah — persisht, domethënë mbret, quhej Sulltan i Turqisë.

3) — Çok jasha — turqisht domethënë rroft shumë

X H A X H O !

Xhaxho! më thot' tjetri, prit që të vij radha!
— un' aga i vjetër dhe me flok' të bardha!
— gjith nderimet tona për flokët e bardha,
sa për radhën, xhaxho! radha duhet mbajtur!
— katër pash' më hapej porta ku kam vajtur!
sepse jam i njohur-o den-baba-den,
lini fjalën xhaxho, s'para më pëlqen!

Jo e jo u nis, jo e jo u sos,
ah, mor tungjatjeta, bota u çkallos!
goft' dhe Hanko Halla duhet që të presë,
kjo e shkret' jallane qënka e pabesë!

Humbi agallëku, s'mbeti një taraf,
u leksëm u pleksëm e u bëm' tuhaf!
një puntor i thjeshtë, djallo që na polli
vjen e kurulldiset si një bej Stambolli!

Humbi agallëku, humbi tevabija,
nuk na varën torbën këto bir e bija!
këto bir e bija, si lum e përrua
me një sfurk në dor që i thon' pirua;
për tre vet në sofër shtrojnë dyzet qelqe
han' dhe veç e veç si pa gjë të keqe!

Nëpër vëndet tona, dikur Rysejn Nona (1)
s'mundi që të gjente çorlë me limona!
tash në vënd të dhallës, plasi pij'e birrës,
piqet për meze në hell keci pirës!

Mua sidomos, më ka gjetur hall!
plaka ime vuri dhëmbë e dhëmball,
ja kurdisi djali dhe ma bëri ftujë,
mir' po që at-here jemi bër' rrëmujë!
Më është' bër' qibare! Ja se ç'më ka gjarë,
një nat' më pat ftuar miku im fshatar
dhe un'i thash plakës: e ku je, moj grua,
dhëmbët që i vure m'i jep sonte hua,
mi jep sa për sonte që të ha kollaj!

Plaka m'u përgjegj: ujku të të haj!
jo që nuk m'i dha po dhe më përqeshi!
Edhe un' ja bëra si e bën arbreshi,
e zura për fyti, e plasa për sheshi!

- 1) — Kënga e lashtë popullore:
Hysejn Nona, Hysejn Nona
s'kemi çorbë me limona!

HANKO HALLA

HANKO HALLA

I

Halla ka marr' mashën, urat po i shkrep
edhe merr e jep,

Trungu i ullirit digjet me gazep,
Digjet mala-mala, sidomos bujashka;
në dimër, moj motër, zjarri shum u dashka!

Deh i lumtë goja kush e tha më par'
xhan e shpirt, o burrë, xhan e shpirt o zjarr!
Buk' të that' në sofër, buk' dhe asgjë tjetër,
po agai sa malet edhe zjarr në vatër!

II

Rreth e rrotull zjarrit nunuris njeriu,
si gjithkush të tijat plaku dhe i riu...
Fjala e të rinjve çelet me përrallë,
me një gjum të ëmbël gati mbi qepallë:

Ç'është njëz'e njëzë, ç'jan'ata dervishë,
ç'jan'ata dervishë, kryet me fildishë?
ç'është'ai që s'hahet, ç'është'ai që s'piket,
edhe nëpër xhepe kurr e kurr nuk vihet?

Fjala e të rinjve çelet me përrallë.
Brezi yn'po dihet, zëm'e qajmë hallë.
Një ka bër' të mira, po s'ka par' të mira,
tjetri qënka pjekur keq në takllaira; (1)

*trajti i kësaj
kë. kënda.*

plagve të atia nuk iu gjënd melhemi,
dertet e këtia nuk i merr kalemi;
njeri s'paska miell, tjetri s'paska thes,
fund'i fjalës bota qënka e pa bes'!

Muaj i shënëndreut, muaj i flamosur
ngryset edhe s'gdhiet, nata s'ka të sosur.
Shum'i hidhur qënka, shum' e shum' po thuaj,
sa dhe pulat s'pjellën, brënda këtij muaj.
Enët mbahen mbyllur, qypa, shtëmba, butet,
pasi karakëshi (2) vjen e brënda futet!

Netët shum' t'errta, dita shum'e vrazhd',
mbetëm mu si patat mbyllur në një grazhd;
pa le llafazankat vin'e na bezdisën
pasi kot së koti zën e kakarisën;
ruana Zot nga fjala, zgjatet edhe zgjatet
sa me pash'njeriu s'ka se si të matet!

III

Xhiko Xhevahirja, Halla dhe Xhixhia,
Krushka Hanko Shega edhe xho Inxhia,
Bulla Qeribaja, dadara gegera (3)
zonjat e mëhallës që na vin'nga hera
veshur kadifera, veshur me shalira,
rroba rrob' stambolli, s'paska më të mira!

S'paska më të mira, po për sy të ballit,
bora më e pastër është'në maj' të malit,
rroba më e pastër është' mbi trup të Hallës,
mu si shkum'e bardhë mu në sup të valës!

Edhe rredh' i Hallës, rredh' i atij gjiri,
ruaj Zot nga syri, mu si prush floriri.
Duket der'e parë, bukuri e derës,
çquan mbi katër stina stin'e paraverës!

Ngulur mbi shiltera, gjith'ato shiltera
hapur gjer te dera, shum'e shum' të vyera,
me ixhat Janine (4) lule glyver,
dy mexhide topin Halla i ka bler' !

Pa dëgjoni, Zonja, — nisi Halla plak', —
do ju them një fjalëz, fjalë pa kapak!
Erdhi koh' e keqe, koha e flamosur,
na u prish dynjaja, bota është marrosur!

Sot një lajmës erdhi, e mir'se na erdhi,
pati çar nuk pati një nga një i derdhi;
lajkat më të rralla, lajkat më të holla...
mbret mbi pem'limoni, mbretëresh, dhe molla...
Fjala vinte rrotull, rrotull e vërdallë,
ç'do t'i thot' limonit moll'e kuqe vallë?

Thuaj e thuaj e thuaj edhe shum' përralla,
her'i terej zëri, her'i terej fjala,
her'i terej fjala, her'i terej zëri,
dale me ngadale mos këputej përi,
her'i çelej buza, her'i çelej gazi
dha e dha e mbushi... pasandaj e zbraz:

Qënka mos na qënka, një hadi bilmes, (5).

na e do për nuse çupën t'ime mbes'!
Fët e fët e mora një kongjill nga zjarri,
nxora dhe nga xhepi një gjerdan prej ari:
«Na-i thash', — trazoj', nuk trazohen kurrë,
njëri për në gusha, tjetri për në furrë».
U! më mart' të keqen, dhe m'u bëft' kurban
far'e fis i tia an'e mban'ku jan'!

IV

Halla thot'të drejtën, çupa si dy sytë
si do bënej nuse, nus'e derës s'dytë,
Kurse Hanko Halla rrjeth nga der' e parë?
Bota të mos kishte disa pashallarë,

soj i Hanko Hallës do ta kish me hak
që të kish saraje dhe të ish oxhak;
Halla do të quhej Halla pashallesh',
fjal'e saj do ishte mu si vëth në vesh;
Halla do të bënte si t'a kish istekun, (6)
eja-ik mileti, merr e puth etekun! (7)

destinie

Gjyshi paska pasur shum' para të thata,
paska pasur arqet plot me kollonata, (8)
paska pasur mbushur arqe e sënduqe
me para të bardha, me lira të kuqe;
gjalp'e vaj'i tyrejt derdhejt si përrua,
katër teste qypa kishin në katua,
katër teste qypa, katër teste zgjoje
mbushur me pekmeze, mbushur mjalt'e hoje!

peqi

*elloj paroci
në i dregi*

V

Pastaj — vazhdon Halla — patëm disa halle,
malet u bën' fusha, fushat u bën' male;
fushat u bën' male, malet u bën' fusha,
humbi dhe floriri varur nëpër gusha!
dale me gadale humbën gjith' stolirat,
humbën gjith të mirët, humbën gjith të mirat;
humbi dhe xhanfesi, humbi dhe atllasi,
prej të katër anëve damëllhana (9) plasi!
Humbi arm'e burrit, humbi pall'e lar',
humbi rrob'e gruas kredhur gjith' në ar!
S'mbeti ar në xhepe, ari shkoi'e shkriu,
s'mbeti gjak në zëmra, gjaku i burrit ngriu!

borënë lipo

Ku esht' brez'i vjetër, brez që s'bëri mes?
Dhe që di e shuan dhe që di e ndes?
Flok'i i zi i tyrejt si lele asllani,
ball i gjër'i tyrejt digjej yll karvani;
fjal'e fort'e tyrejt një e njësh me vulë,
shtat'i holl'i tyrejt hedhur sa një kulë!

Ku është' Labëria, Labëri e parë,
vënd' i jataganit, vënd'i pallës s'larë?
Ku është' zonj'e vëndit, dor'e llër çelnik,
qaf'e çap' sorkadhe hedhur me deftik?
Qaf'e çap' sorkadhe, me deftik vërvitur,
dhe me thelp lajthi e rritur e gostitur?

Ku jan'ato fëmra, fëmra deli fëmra?
Ku jan'ata meshkuj me një teste zëmra?
njëri musi lisi, tjetri musi shkëmbi,
më së fundi mortja erdhi e i shëmbi!

Ku është' Fejzo Xhafua, dif i vëndit t'ënë?
Rrapua i Hekalit, burr'i ler'me hënë?
Çelua i Picarit, Çelua i Athinës,
krismat e rrufeve, gjëm'e suferinës?

E ku është' Gjoleka, kryetrim i Kuçe?
E ku jan' këmishat për mbi gju hajduçe?
E ku është' xhyzdani, folla e pallaska?
Pa këto Arbreshi fare hije s'paska!

Tepër dredharake qënka kjo jallane,
E ku jan' Ajanët, (10) burrat hane hane,
pleqësi e vëndit veshur me fustane?
Veshur me fustane, hej... fustan'e shkretë...
humbën parësia, humbe dhe ti vetë,
lisit të gremisur më s'i mbeti fletë!

VI

S'mbeti bor' në male, bora paska shkrirë;
s'mbeti uj' në fusha, ujët paska ngrirë!
Fusha paska dimër, mali paska vapë,
sqifi dhe sorkadhi humbi krah e çapë!

Mu në mes na theu dynjallëku i shkretë,
nuk na mbetën lule, nuk na mbetën fletë;
fletët na kan' rar', pëndët na kan' rar'.
nuk na peshon bota fare në kandar!

S'mbeti der'e hapur, humbi salltaneti,
humbën zifafetet, humbi muhabeti.

→ Plasën duke thirrur rroft'e qoft' mileti,
që të roj' mileti, u bë kijameti;
ja, edhe mileti nashti u bë popull,
dhe nga sherr i tia mëndja na vjen rrotull!

Populli si deshi bëri një kanun

që t'i thot' agait bujku: «si ti, un'!»

Si ti, un', moj motër, dhe s'ta ka për pes',

breh Valiu i Korçës, fare dinglemes, (11) — *nuk dejet*

i zot'i hosenit vjen e të merr pjes'

i zot'i fermanit mbet me duar në mes!

→ Musi lesh arapi bota u trazua,

duaxhiu i djeshëm sot na u harbua,

jo vetëm ha bukën edhe përmbys kupën,

po guxon e dashka dhe për grua çupën!

VII

Mbylle, më thon'djemt', tepër plak njeriu

bënet mëndje — vogël mu si çilimiu,

qënka si çdo plak

ena pa kapak!

Mir'po un's'jam plakë, memur i harbuar
shtatdhjet'e dy vjeçë vajti më ka shkruar.

→ Un'e mbaj mënd mirë, isha goxha keçe,

kur u bëra nuse isha njëzet vjeçe;

rrojta e martuar dyzet e dy vjet

dhe tridhjet ka burri që ndërroi jet';

bëni mir' hesapin, dale me gadalë,

ky harbut memur rrenacak do dalë!

Më par'kishim hoxhët me divit në bres,

shkruanin mbar' e bukur, shkruanin me kujdes,

jo vetëm deftera po edhe duara,

doktor e reçeta s'kish në koh' të para!

Me këto reçeta, me këto gëneshtra
u helmua gjaku, u helmua eshtra;
zjarr në zëmër s'mbeti, vajti e u shua,
dale me gadale burri u bë grua!

E ku qënka parë, e ku është' dëgjuar
që të hapi fëmra gji e kraharuar
dhe të shkoj' përpara, burri t'i vej'prapa,
ky pa hedhur çapën, femra heth tri çapa?

Nuk i merr kalemi gjith'këto hesape,
kur që dor'e burrit futet në çarape
llër'e gruas dolli lakuriq në shesh...
Gjën shejtani shesh edhe bën përsesh!

VIII

Mir' për na të parët s'mbeti fjal'e vënd,
brez'i ri vall' ç'pati që u prish nga mënd?
Gjetj çar nuk gjetj, pati çar nuk pati
amanet nga nëna, amanet nga ati
gjith'ato zakone, gjith'ato zanate,
gjith'ato që ishin burime, irate,
si ato të burrit dhe ato të fëmërës,
thell'e thell'rrënjosur mu në thelp të zëmërës,
dhe për vëndin ishin eshk'edhe stërall,
që në gji të burrit zjarr' e mbajnë gjall',
zjarrin e Arbreshit, zjarrin që ka pasur,
me atë që botës buzën i ka plasur;
zjarrin e Arbreshit, zjarrin e vatanit,
zjarrin që bën vëndin vënd i jataganit!
sidomos, moj motra, punën e tezgjahut,
që punonin zonjat me fuqin' e krahut,
me djersën e ballit,
punra që tregonin shpirtin e të gjallit:
guna e mëngore, linja e jelekë,
leshin na i çonte stan i deles bejkë;
gjith'ato që ishin prokopi e tija,
dhe për hera mbahej shtëpi e fëmija,
gjith'ato që thoshin: «jemi gjith'Arbresh»

keq a mir'të ishin dhe kudo të jesh
një nga një i hodhëm mu si gun' të grisur,
deh, moj kok' e krisur, puna e mavrisur! (12) *ezë*

Një nga një i hodhëm mu si gun' të vjetër
dhe nuk qem'të zotët që të bënim tjetër,
papo mbetëm drangull... në shi e në djell,
mbytur nëpër halle thell'edhe më thell'.

mbytur nëpër halle si një frënk myflis
me një pallto kashte hedhur mbi kurris,
dhe një palo shapkë me një pal' shallvare
dhe më keq akoma, që nuk vete fare,
veshur benevrecke ose një poture
dhe në rrip të mezit varur një kobure!
Jemi bër', moj motra, ç'far' të them nuk di,
gjysm'e trupit zok, gjysm'e trupit mi!

IX

Ku jan' ato kohra, kohra të ergjëndit
kur na sillej qjelli si baba i vëndit?
Po ashtu dhe shiu, po ashtu dhe djelli
kurse na i deshim binin që nga qjelli;
me të hapur gojën qjelli na i çonte
mu në mes të vapës shi flori pikonte!

Ku jan'ato kohra, kohra të ergjëndit
që dhe hëna sillej mu si nën'e vëndit?
pra dhe beja bënej po për atë hënë
po për atë nënë
për diell e për qiell,
dhe për atë Zot q'është' më i thell'!

Nashti kur betonet burri thot': «për nder»
bé e par, dhe feja mbeti pa një vler';
bota u çkallmua, puna u trazua,
burri u bë grua, fëmra u harbua,

hoxha u bë prift, prifti u tërbua
dhe, gjynah mos qoftë, bënen mish e thua!
vera u bë dimër, dimri u bë bishë,
shiu na i kalbi mish edhe këmishë!

Gjëja më e vyer' mbeti pa një vler',
e pra hund'e botës duhej pakëz thyer ...

Edhe mir' u thye,
pa kapell' në krye
mu si njeri pylli,
humbur vul' e ylli,
del e shëtit burri ...

Vdiqëm duke qeshur Turku dhe Kauri!

Çdo gjë e ka humbur, humbi dhe pusullën }
s'ka në dor' as kokën që të vër' kësulën! }

X

Kor atë që mbolle, thënka fjal'e vjetër,
Ja, nga an'e Zotit dhe vrejtje tjetër:
vinte Ramazani, dimër qoft'o verë,
kthehej nga Qabeja hëna, me një herë!
Nashti edhe hëna zuri shikon vrëngër
pasi kemi ndjekur udhën më të shtrëmbër!

Pa vështroni hoxhët që aty më parë
shkruanin si desh' Zoti, me kalem të mbarë,
vinin nga e djathta, venin në të mëngjër,
nashti, t'i haj' ujku, zun'e shkruajn' shtrëmbër! }

Gjith' këto gjynahe nuk i lan as deti,
duket që afroi koha kijameti.

Thënka dhe qitabi: rob'i kësaj jete
dale me gadale nuk do jet' në vete,
sa që do harrojë portën e gjitonit,
sa që do pështetet degës së rigonit!

XI

Halla aty heshti, hoqi thell' në zëmër,
diçka i u kujtua, sikurse një ëndër ...

Një kujtim i vjetër erdhi e qëlloi,
si një yll i djegur flak' e fill kaloi!
«Ai» i kujtonet, veshur me fudtane,
në një dor' tespihet vark e radh' merxhane,
dhe në dorën tjetër një çibuk sermaje
rrahur me sadefe, gurë qehribaje!
Vula dhe sahati varur për mbi gryk'
dhe mbi supe hedhur atë goxha qyrk.
Dredhur dhe mustaqet, dredhur e përdredhur,
brënda në silahe dy pisqolla kredhur,
Kredhur dy pisqolla dhe harbin' e artë,
shpatullat një pash, koka atje lartë,
varet nga haremet, zbret në zapanara, (13)
zapanat', e shkreta, zapanat' e para!

*hjesa e
shkretësi i
mishmish*

Kur ja hipte kalit, kalit qyhelan (14)
edhe shkon revan
edhe qahjaj pas
me një dor' në vithje... zëmra fryhej gas!
Kali si drangua,
katër vetëtima shkrepse një potkua!

Ah! — thot' Hanko Halla, — kur ish «Ai» gjallë
kurr' nuk bënte «gëk» njeri në mëhallë! —
«Ai» na thot' Halla, — pasi fëmra kurrë
s'mund t'i flas' në emër burrit që ka burrë!

XII

Tym e re e mjegull, dhe në mes të saj
çquan një drit' kandili terur e pa vaj...
Çquan një drit'e varfër, çquan një drit'e shkret',
s'ka fuqi të digjet, ka fuqi të vret,
si një sy i bukur, flak'e lot shteruar
gati për t'u mbyllur, gati për t'u shuar!

Ç'do kujtim i ëmbël po kështu na duket
kurse dit'e jetës ngryset edhe muket.
Kurse dit'e jetës iku e u ngrys,
duket sikur bota vajti u përmbys!

E... çfar është' kjo jetë? Nuk e di kush thënka,
qënka mos na qënka, një kujtim na qënka:
Vdiqe — të qan tjetri, linde — do qaç vetë,
midis të dy lotve një kujtim i shkretë!

-2-

Hallës nuk i hahet, Hallës nuk i pihet,
me të ren'e saja fare s'po i kihet. } ←
Nusen nuk e dashka sa në od' s'e qaska }
dhe që kur se erdhi hal' në sy e paska!

Dhe që kur se erdhi Halla paska thënë:
Nuk më duket nusja nuse për të qënë.
Lum shtëpi e babës diti dhe e nxori, }
mjer shtëpi e burrit ra në lak e mori!

Tani — vazhdon Halla— si do ja bëj hallit?
Çar t'i bëj zemanit, pa për sy të ballit
do i thoshja djalit jepi pek e hak
edhe ktheje prapa, bosh me tre tallak! (15) — olivorci
Shko andej nga erdhe, erdhe kot së koti, }
se paraja kallbe vete te i zoti! }
*pi nuse pshesh
me*

Çar t'i bësh zemanit, shum zeman i keq,
shum'i rënd' për plaka, shum' i rënd' për pleq.
Hoxha nuk trazohet, kadî nuk na mbeti,
me të tilla fëmra hall i math na gjeti!
Hall i math me nuse, hall i math me çupa,
një lëkur kunadhe hedhur përmbi supa,
tunden dhe lëkunden dhe në mes këputen,
nëpër duar të shkasën, po në zëmra futen!

Pun'e tyrej vetëm lahen edhe lyhen,
edhe nëpër valle ven'e vin'e thyhen;
fëmra me një mashkull, vallja vet'i dytë,
plasur dell'i ballit, më u plaçin sytë!

Gjith' me flok' të prera,
jo alla garsonë, jo alla bebera,
me një llër të freskët nëpër djell të thekur,
me një trup të zeshkët nëpër kum (16) të pjekur,
gji e gusha hapur digjen ylyver
me një mes të hollë gati për t'u thyer.
Me një buz' të kuqe shumë e shumë të nxehur
dhe me atë vetull tej për tej të prehur,
me ato vështrime mu sikur të lutet
gjan se halle-madhes shpirti i këputet;
me ato kapelle varur gjer në vesh,
zjarr'i xhehenemit dolli krejt në shesh!

Jo, moj xhane, kurrë s'mundem që t'a heq
që të thon' se nusja ka një huq të keq;
na flë e na ngrihet kur asaj i teket
dhe i bën qepallet sikur qan e meket!
brënda s'e mban vëndi, gjan se u çkallos,
jasht'na shkon përpara si një korcollos;
me dit' e me orë zgjatet e mbufatet
me hije të saja afër darkës matet!

II

Nus'e kësaj kohe tjetër zanat s'paska,
a do marr' kalemin që të bëj'laraska.
a do zër të shkruaj ose do dëgjojë
një kuti të vogël që na flet me gojë.
Një kuti të vogël që mos qoft' të jet',
është' një frënk i marrë, çirret e bërtet!

Me një biz' në dorë bën sikur punon,
këmbën përmbi këmbë nusja e dëgjon;
dhe çudi, moj motër, si e qysh duron!
Duket nga një herë zëri e lëndon,
frëngu rri i qetë ose do bërtas»
nusja e humbet dhe i vete pas,
frëngu e ngrë zërin edhe sokëllin

Nusja

nusja e lë përin edhe vërshëllin;
ai flet me vete, flet e flet përçartë
nusja s'është' në vete, bënëet më e zjarrtë!

III

Halla do një nuse, nuse goja plotë,
si një zall të bardhë, si një zall të fortë,
me shami në krye an'e mban' qëndisur
dhe me flok' të gjata prapa arratisur;
dhe me flok' të gjata deri mu në mes
mu si nat' Jenari sa të thell' të zes;
me shami të hollë ball'e faqe hedhur
sa t'i duket syri në qepalle kredhur;
me flori në gushë hapur mu si prush,
si t'ju them, moj motra... pjergulla me rrush! ✕

Rrall'e tek të duket, rrall'e tek të flas',
një thëllëz' e bukur mbyllur në kafas,
mbyllur në kafas një thëllëz'e bukur,
mu në mes të reve hëna në të dukur,
mu në mes të reve si hën'e si yll
ose si një xhinde fshehur në një pyll!

Halla do një nuse si edhe i biri
rrënjët prej ergjëndi, degat prej floriri,
me të folur Halla, nusja të hap' sytë
«Lepe» fjal'e parë, «peqe» fjal'e dytë;
edhe asgjë tjetër, vetëm «lepe», «peqe»,
pasi zëmr'e Hallës qënka si një qelqe:
po u thye, vajti, s'ka më, ngjite, qepe,
zogu i plagosur di të kap' me sqepe!

IV

Çupa — tregon Halla — nuk stoliset fare
që ta njohën bota zogëzën beqare;
po kur bënëet nuse, nusja do të niset
me fleta me lule pema do stoliset!

Dora me kënah, koka me mazi,
dhe në cep të syrit një gjëkafsh të zi,
«sevap» (17) e «xhaiz» (18) është disa pika erë
sa ti njom cullufet fresk'e bukur prerë!

Hajde dhe shaminë, sado është gjynah,
lere që ta lidhi shtrëmbër në një krah!
Po të sillet bukur si dhe grat'e para,
sidomos — thot Halla — dua temenara!

Temena e shkretë humbi si një ëndër
vjen të merr nga sheshi dhe të vë në zëmër,
pasandaj në buzë, mbasandaj në kokë
aty ku është vëndi për miq'e për shokë!
Aty ku ish vëndi për miq'e për shoqe,
kurse nashti fëmra, kokërr në karroqe,
vjen ta bën me kokë, pasi tash po thuaj
na u bën' frëngesha brënda disa muaj!

«Me një her'u bëmë
Zoti ja bëft' frëngut shapkën sa një lëmë»
than' edhe u derdhën, rafsha mos u-vrafsha,
merr e bjer për dita rroba të mëndafsha,
rroba të mëndafsha, rroba kasht'e bar,
nusja për një manto jep dy grushte ar!

Gjith' pazarin nusja mu në od'e futi,
na u bë shtëpia magazi çifuti;
rroba për pasdreke, rroba për mëngjes,
rroba për në mjegull, rroba për në ves',
disa për në banjo, disa për në kum,
disa kur t'ia bëjë një daulle bum;
disa për në çajra, disa për në valle,
ruana zot dhe rroba për në karnavale!
disa për në dimër, disa për në verë,
tamëm sa për vjerrën që të fryhet vrerë!

Mir'se mëndjeshkurtër fëmra u harbua,
burri q'është burrë ç'ka që bënet grua?
Çdo gjë ka të ngjarë, po kurr' edhe kurrë
dorën e një fëmre nuk e puth një burrë!

Pa më thoni, zonja, si ka sy e faqe,
si mundet e bënet mashkull pa mustaqe?
Kurse bé e burrit, beja më me hije
dora në mustaqe bënej deri dije,
dora në mustaqe edhe mos u tund
pasi fjal'e burrit aty merrte fund!

Çdo gjë u ndryshua, çdo gjë u shkallmua,
koka u zbulua, këmba u mbulua,
kur në kohrat tona, me të hyr'që hyje,
kundra mbetej jashtë, festja përmbi krye;
nashti futet brënda ç'do këpuc'e lyerë
dhe kapell'e pastër varet përmbi derë!

— 3 —

Halla paska pritur me them' e të thash',
sa u rrit shelegu edhe u bë dash;
nusja, ajo nuse, ndiz'e fal' cingar,
më shum'nga cingari nusja merret zjarr!

Nusja, ajo nuse... ari i shtëpis'
bëri këmb'e iku, xhepi u vithis.
Ari i shtëpis' bëri këmb'e iku
kur një nat' pas darke, një kokosh: kikiku!

Ish kokosh' i Hallës, një kokosh i bardhë,
një kokosh që shokve nuk iu linte radhë,
kur ja thosh'i shkreti hipur përmbi shkallë,
zër'i tij, moj motër, ruante shtat' mëhallë!

Atë nat' — thot' Halla — bëri zë pa kohë,
na u prish dhe moti, bëri shi e llohë,
koha u ndryshua, moda u ndryshua,
«Dua dy pal' rroba» nusja u harbua,
njëren e do klos, (19) tjetren ohohosh,
zuri borxh'e parë dy mij'e ca grosh!

II

Një dit' më thosh' nusja, gjëra për të qeshur,
sa më ra prej krahut dhe këmish'e veshur:
«Hall' në ke të holla mbetur a kursyer,
leri në një bankë, vëndi më i vyer!»

Nuk e dinte nusja fjalën e të parit:
— haje, o i mënçur, mallin e të marrit —
ari, bija ime, ari i kursyer
vëndin e ka bukur brënda në qemer!
Me të thirrur: xhep!
xhepi të thot': lep!

Ari në qemer, foshnja përmbi bel,
na i tha i pari që shikonte thell'!

Ka edhe të tjera, fjalë q'i merr era,
mir'po nga një herë nuk i nxë as dera.
Ç'pret nga brez' i ri?

Gjëja më çudi s'quhet më çudi!

Nusja paska parë në qitap të ri /
që përpara ligjit jemi një lloji,
edhe un', moj motër, zëre nga t'a zësh
me këdo një grua qënkam një e njësh!

Mir' i thash, moj bijë, po qitap' i vjetër
thënka një gjë tjetër:

Syri do t'i plasë, dora do t'i thyhet,
dora e mameshës që s'ju preu kryet

dhe ju la bela,
zjar në xhep për burra, hal' në sy për gra!

Nashti jam mësuar
mu si maj'e malit me dëbor ngarkuar!

III

Halla thot' të drejtën, nusja kur të flasë
para Hanko Hallës, fjalët mir' t'i masë;
nusja eci mëngjër ose shikoi vrëngër,
s'ka të bëj', se Halla, ka një deli zëmër.
Fëmra në ka një, Halla na ka dy,
dhe sado që fajin bam ta thot' në sy,
sa her' na ka falur! Nusja na lajthitet,
kok'e falur s'pritet!

poeti

Të rinjt' e të rejat jan' si dita Prilli,
rriten dita ditës dhe si trëndafili
her' i deh bilbili, her'i deh veriu,
her' po kot së koti dehen vetvetiu,
I riu veriu thënka dhe i pari,
fjala e të parit vlen më shumë se ari!

Nusja paska prishur, lere që të prishë,
nus'e e Hanko Hallës lindi me këmishë,
pasi der'e Hallës është burim kismetit,
dhe kismetit saja vjen si vala deti...
në se mbaron njëra, rrjeth e vjen një tjetër
dera është e hapur në shtëpi të vjetër!

Si e re që është edhe nus'e Hallës
derdhet mu si vala, vala i ngjan valës;
po sado të derdhet mu si val'e detit
nonjë dëm s'i bëhet detit e kismetit!

Shkoni e shikoni valën që valon,
se sa shumë gjëmon, se sa pak gzykon;
me ré e me erë zë e guduliset
tundet e lëkundet dhe nga shtrati niset;
fryhet edhe fryhet duke ngritur kryet,

pasandaj i teket anës detit thyhet;
njëra shkon përpara, tjetra turret pas,
njëra do përplaset, tjetra do pëlças';
si e si të bëjnë sa shumë e më shumë
mbi kurris të detit buj e zhurm'e shkumë!

Mir' po deti det
dhe asgjë s'humbet!
Dhe sado që duket se u bë rrëmujë
deti si përhera rrafsh e plot me ujë!

— 4 —

Shpirt e xhanë,
Eja, më thot' nipi, vemi në Tiranë,
Eja, Hall', të lutem se do bësh sehir
zonja shumë të mira, burra shumë të mir'!

Lem, të keqen Halla, ti më rruash të paça,
un' për her' të fundit do të dal, në dalça;
e do dal, do iki dhe do shkoj për jetë
në sehir' të fundit, në sehir' të shkretët!

Un', mor djal'i Hallës, nëna e shtëpisë',
kam një tuf' me halle varur mbi kurris;
kam një tuf' me derte, kam një tuf' me halle
nga ato që zbardhën vetull e qepalle;
e i thash' i thashë... Djali, me shumë mall,
eja, nguli këmbët xhan'e shpirt, o Hall'!

Desha dhe nuk desha,
Hodha namazbezin (20), mir' e mir' u vasha,
dhe që atë ditë hipëm në kaïke,
ish për her' të parë që po veja mike,
mike në pampor;
prita edhe prita, po sa prita s'di,
mbase nonjë orë,
si i thon' nashti,

Pasi dhe sahatin, sahatin e gjerë,
që kur na e prishën edhe e bën' orë,
— na u bë dhe koha fare li e lesh, —
sahatin e saktë nuk po e marr' vesh!

Prita në pampor, prita kot së koti:
as e zonja erdhi as edhe i zoti;
«miserdhe, moj zonjë» njeri nuk më tha,
frëngun dhe frengeshën ujku që s'i ha!

Un', thot Hanko Halla, sado që kam rar'
matem e peshohem me flori e ar;
na jemi si rrëza, mu si rrëz'e djellit
që sado që bije lart nga maj' e qiellit,
bije nëpër male, krahu nuk i thyhet,
bije në moçale, këmba nuk i lyhet!

II

Pasandaj pampori fryti e u nis;
si kërcasin muret, muret e shtëpis',
si kërcasin muret kur i rreh tërmeti,
po ashtu kërcisnin kur i rrihte deti
eshtrat e pamporit; mirpo më së fundi
diti si e tundi!

Kur i vinte vala, bënte sikur kridhej,
kurse valës tjetër drejt për drejt i hidhej,
aty valës dukej anës do ja mbante,
kurse valën tjetër mes për mes e çante!

Ball' i bëri bukur detit të tërbuar,
një dybek (21) i rrihte mu në kraharuar;
dank e dunk dybeku... un' sa jesh' kumbisur
kur dëgjoj ca pula tue kakarisur!

Tepër u habita, qënkëmi në Vlorë
apo harroj udhën ky i shkret pampor
dhe u kthye prapa? po në mbeçim udhës?
Kur dëgjoj që thoshin: «kena mrrri në Durrës!»

Që thoni, moj zonja, erdhëm në Tiran'.
Po kur disa fëmra, m'u bëfshin kurban,
disa qyqe femra me një qoshe mbledhur
ferexhet e zeza përmbi krye hedhur,
koka e mbuluar, këmba e zbuluar,
ruana zot nga fëmra kurse ka çkalluar!

Thon' se nga një herë këto ferexhera
diku i ngrë era,
brënda duket zoga ball'e gush' flori
që i thot' Tirana «zogëza kumri»;
qënka guguftuja që i themi na.
mirpo është' gjynah, s'mundet «me u pa»!

Afër disa meshkuj, veshur, po si veshur?
disa për të qarë, disa për të qeshur;
në krye në këmbë pa shije pa hije,
çfar t'ju them, moj motra, pika që s'u bije!

Disa për të qeshur, disa për të qarë,
s'paska më shqiptarka, s'paska më shqiptarë!
Ku jan'ato rroba, rrobat e të parit,
rrobat që peshohen me dërhëm të arit?

Tej një shesh i gjërë bota jep e mer,
edhe një gjëlpërë s'ka se ku të bjer';
zonja e zonjushe si thëllëza fushe,
mu si pika ari, mu si flori gushe;
dy nga dy po ecin, me bërryle shtyhen,
në se u heth dorën, me një her' do thyhen!

Me një her' do thyhet mez'i holl' i vajzës,
shkon për mes të rrethit, rredhit të unazës;
hedhur si lastare, hedhur si billonja;22)

zonjat musi çupa, çupat mu si zonja;
palët mu si valët, shkon e vjen një tjetër,
duket than'e kuqe edhe fëm'r'e vjetër!

III

Blegërin një dele, tingëllin një zile,
bota paska halle, hallet me kaçile;
hallet me kaçile, halle prej Tirane,
lum Tiran'e kuqe mbushur me zeshkanë!

Mir' po — vazhdon Halla, pakëz e çuditur,
rri si rri sorkadhja, çap e vrap lajthitur —
mir'po ra mëngjezi, rrugët do i mäsën,
erdhi darka vjerrës buzën i pëlccasën;
lozën edhe kartra, birçe ose briç
çekan e çekiç në kok'e godiç.

Folu, nuk të flasën; ktheu, zën e shkasën
dhe me cep të syrit din' së si të vrasën.
Dhe ajo që duket engjëllush'e butë
në një shishe brënda dy shejtanë futë;
llëra lakuriq, këmba lakuriq,
demek sa për mua ... edhe burri vdiq!

IV

Hanko Halla isha, Hanko Halla jam,
Hal' në sy i kisha, hal' në sy i kam.
Nuk më mbushet syri, nuk më mbushet zëmra,
nuk më piqet ylli me të tilla fëmra!

Mir'po — vazhdon Halla — edhe psherëtitë,
aty nga del fjala do më dal' dhe shpirti;
pra do them të drejtën se më bënet derte,
cilido gjynahun le ta ket' për vete,
kur i pash' të parat, deshi më zuri frika,
kur i pash' të dytat ... deh lu rëntë pika!

Me stolira shumë, me stoli të rrallë,
me flori në gusha, me flori në ballë;
disa me çitjane, shali e atlas,
sako deli sako me tre qinda pas!

Me shami Stambolli majë kokës lidhur
gati për të rarë, gati për të zgjidhur;
me linja të holla, me mënga të gjëra,
derdhur përmbi supe, derdhur përmbi llëra!

Me linja të holla rrahur në tezgjah (23)
edhe brez'i bukur varet në një krah;
disa me rustane, hedhur dhe një xhokë
dhe, gjynah mos qoftë, pa shami në kokë!

Pa le disa qyqe veshur alla frënga,
një fustan të shkurtër dhe një polk' pa mënga,
gjë që s'i qas vëndi, nuk i merr kuvendi;
ububu, moj motër, dal' të luaj nga vëndi!

II

Në shtëpi të vajzës, në shtëpi të djalit,
ven'e vin thëllëzat që nga maj'e malit,
që nga maj'e malit, që nga gjir'i fushës,
syri të verbonet nga florir'i gushës!

E u trashëgofshin, çifti faqe bardhë,
gjeti shoku shoqen, një sorkath sorkadhë.
Vajza s'të ka shoqe, e kuj do i gjajë?
Si nga der'e dajos dhe nga der'e sajë
është ashtu si është... lumthi ai djalë
që nga brinj'e tia trëndafil ka dalë!

— Si urdhron zotrote, po dhe djali ynë
është ashtu si është, pra i vure synë!
— Un' moj xhane kurrë s'di të flas romuzë
po me mjalt' në gojë dhe me gas në buzë.

Merret fjala mëngjër diku nga një her',
mirë po buz' e zonjës do kulloj sheqer;
Se si tha i pari, fisi do thot' fjalën,
ose do thot' fjalën ose do bëj' djalën!

III

Në të dy shtëpirat vallja po vjen rrotull,
do gëzoi dhe Zoti kur gëzon një popull:
pra në thelp të dimrit koha u bë vaj,
defi edhe qejfi flakërin në maj!

Bija, mbesa mbledhur, disa dit' më parë,
dasmën po e tundën «jemi agallarë,
jemi agallar', jemi der'e parë,
pa këng'e pa valle dasma s'ka të ngjarë.

Bija, mbesa mbledhur, buza duke qeshur,
fut'e bardh'e ngjeshur, llër'e njom' përveshur;
punojn'e gëzojnë, ashtu u ka hije,
njëra hullon petët, tjetra mbar' e bije.

Njëra ja mer këngës, tjetra po heq valle,
njëra flet me vetull, tjetra me qepalle;
ajo po ja thyen edhe kjo ja heth,
dhe i zoti dasmës harxhën po e derth,

Harxhën më të mirë, harxhën më të vyer:
tre a katër thas' kafe e sheqer,
katër qypa gjalpë, katër qypa vaj,
arr' edhe bajame dy qase me maj',
oris e të tjera dhe një thes me rrush,
mjelli, mjell Korfuzi... një qilar u mbush!

IV

Çorba, mish i pjekur, bakllavaja tri,
byrek e qoftera dhe një kabuni,

një pilaf të bardhë me piper të zi,
tet' a nënt' të tjera dhe, që thua ti,
nonjë teste gjellra... e ç'i do më shumë?
Më mir' pak e sak, sa shumë e përulum!

Deri nga e djela kemi shtatë dit',
për drek'e për darkë bota u thërrit;
bota u thërritën, sa për far'e fis,
gjiton e mëhalla, jemi të shtëpis'!

Krici një kobure... erdhi një peshqesh,
krici dhe një tjatër, një cap e dy desh;
krici dhe një tjatër, erdhi dhe një lopë,
tepër u harxhua e drejta një copë;
tepër u harxhua, po ja kemi hua,
shyqyr, çup' e tija, rritur, u bë grua!

Krici dhe një tjatër, prite dhe një tjatër,
na u trashëgofshin... na dhe dy, tri, katër,
me të fala shumë, prite dhe një herë,
— Deh jua paçim hua në dasm'e në derë! —
Krici, po kërcasën... na dhe ca të tjera...
në një or'e sipër dy tre mij' harera!

V

Koka me mazi, dora me kënah,
vajza me ca shoqe hequr në një krah;
sonte u bë nuse, dhe u vesh, u ngjesh,
edhe Hanko Halla diç i tha në vesh!

Diç e porositi si e si të ruhet,
si e si t'i dojë, si e si të duhet;
dhe kushdo të jet', le të marr' të japë,
brënda katër dite gojën mos ta hapë;
ndryshe do thon' nusja, Zoti mos e dhëntë,
s'paska pikëz mëntë!

Dhe disa të tjera porosi të vyera,
frikën më të madhe le ta ket nga vjehra,
se nga syr' i lik, një me një po thuaj,
vjehra bën gazepe, ç'i rrëfen me goj'!

VI

Në oborr të nuses krushqit ja arritën,
bukur na u pritën, bukur u gostitën;
pasi paskan pshehur tabak e bardhak,
doli në kal' hipur nusja me duvak!

Hajde çup'e Hallës, aty ku kall' këmbët,
aty ku kall' këmbët, të rënçin e dhëmbët!
Hiqe këmbën xvarë për çupat e tjera,
se u bën' si pela, nuk i nxë as dera!

Pela hingëllin, kali hingëllin,
krushqit aty hipur me dolli e pin':
çifti rroft'e qoft', — prite dhe një herë,
dy tre qint kobure batare në erë!

Hajde lamtumirë, hajde udh'e mbarë...
psherëtit një zogëz... nusja duke qarë;
nusja duke qarë me dy pika lot,
ata nuk jan' lot ashtu si çdo lot,
po jan' xhevahira me kimete plot,
gazi më i lumtur në jet'e në bot'!

Krushqit u përhapën aty në lëndinë
ku përhapet era, era trëndelinë.
Aty n'ata brigje, aty n'ata pyje,
aty ku dhe gurët shkrepën mu si yje!

Pela hingëllin, kali hingëllin,
 në një vrap e sipër nëpër fusha zbrin;
 aty do lëshohen, kush t'ja shkoj më parë,
 bakallëm të shohëm cohën kush ta marë! (24)

Krushqit ja arritën bylyqe bylyqe
 edhe paj' e nuses me barr' e me yqe;
 po atë minutë një trazir' e madhe,
 derdhen nëpër shkalla një kopë sorkadhe!

Një kopë sorkadhe derdhur gjer te porta,
 defi u bë copa, krismat më të forta:
 «dole, moj, dole nga ato kasolle,
 hyre, moj, hyre, në këto billyre!»

Krici bubullima, shkrep, vetëtit...
 nuk jan' vetëtima, nusja ja arriti!
 Nusja ja arriti dhe në shkall' mbi krye,
 mbi krye të saja një çyrek u thye!

Oris e sheqer mbi ÷uvak i derdhë
 edhe të dy duart mu në mjalt ja kredhë
 dhe ja ngjin te dera, që të jet' për jet'
 mu si mjalt'e ëmbël dhe më shumë kismet!

Me të futur brënda, mori flak' çardhaku,
 mori flak' çardhaku kur u hoq ÷uvaku:
 nuse deli nuse, si lastar i hedhur,
 koka atje sipër si ergjënd i derdhur:
 flokët sa një pashë, syri si ulli,
 vetullat gajtan, goja si kuti;
 llër' e njom' e saja sa ka zën të fryhet...
 dua t'i heth dorën, po kam frik' se thyhet!

Bukuri e derdhur, bukuri e ngjeshur,
 sikurse një flutur tepër leht' e veshur;
 Sikurse një flutur paska nëpër krah,

paska nëpër llëra pakëz push e pah;
dora bor'e bardhë frytur si mafishe,
si të them, moj xhane, shega devedishe!

VIII

Para mez i natës erdni çast' i lumtë,
nata u bë dit' nga qirinjt e shumtë,
defi na pushoi, kënga na pushoi,
dy a tre minuta s'flet njeri me goj'!

Ja dhe djali dhëndër, shok e miq rrethuar,
kuqet e stërkuqet pak i turpëruar,
kuqet e stërkuqet, gjan sikurse dridhet,
mu si val' e detit zëmra po i hidhet!

Dhe të gjith' së bashku gjith' aty sa jan',
mbledhur afër portës, hoxha bën duan;
baba aty afër, nëna pret në shkallë,
xhan'e shpirt, o zëmër, xhan'e shpirt, o djalë!

Hajd' u trashëgofshin... kricën prap' haretë,
në odën e nuses mbyllen penxheretë,
djali pa mos hedhur edhe as një çapë,
cilido një grusht hidhet që t'i japë!

Djali mu si flutur flakës u lëshua
e kush u martua edhe s'u gëzua?
Si të mos gëzohet, sidomos i riu,
e çfar gazi tjetër ka në jet' njeriu?

Flakës u lëshua djali bukurosh,
shokët i thëresën: hiqe këmbën osh;
zonjat e zonjushet cilado një fjalë,
nëna jep e merr: «xhan 'e shpirt, o djalë»!

Djali i puth dorën nënës edhe nëna
po e puth në ball.

Atje sipër hëna,
hëna shkrep e shtie, atje sipër thell'
nuk e dim sa hëna vall' do ket' në qiell;

Po në vëndet tona ka të tilla plot,
një nga ato qënka kjo që erdhi sot;
kjo që erdhi sonte, vështro n'odë brënda.
sa shum' ta vështrosh, aq shum' ta ka ënda!

IX

Në se i flet djali, nusja s'do i flasë,
sjellje të këtilla vëndi nuk i qasë;
si mund e t'i flasi që natën e parë,
jo, moj xhane, kurrë kjo gjë s'ka të ngjarë!

Dit' e hën' mëngjes, ngritur që me vesë,
nisur e stolisur, unjur syt e zesë,
një çerve të bukur hedhur përmbi duar
edhe dy duart mu në krahuarar:
nga një her' në këmbë, nga një her' në fron
gjith ditën e ditës nusja nusëron!

Cilido të vijë, që të gjith' me radhë
do i puth në dorë pullumbesh' e bardhë;
xhikën e ka afër edhe xhik' e saj (25)
çka na solli nusja, xhika do i ndaj';
çka na solli nusja, çerve të qëndisur
edhe shum' peshqeshe me ar' të stolisur!

Ditën e mërkurë, posa që ra dritë,
nusja në qilar po bën kurabitë;
llërat i përveshi dhe një fut'e ngjeshi,
dy gropa iu dukën në faqe kur qeshi!

Një tepsi me mjell, gjalp' e sheqer plot,
se si do gatohen njeri nuk i thot',
pa lere ta shohëm si do i gatoj,
se, në goft'e zonja, do na koj me hoj!

Ti, moi hën' e bukur, hën', e mira hënë,
motr' e vëndit tënë,
që shëtit në qieje,
rreth e rrotull yje, rreth e rrotull djeje!
pa më thuaj të lutëm në se në bot' paska
kaq të mira nuse, kaq të mira dasma,
kaq të mira vajza, kaq të mira vënde
me këto gëzime, me këto kuvënde !...

VAJZA SHQIPTARE

I

Kush të ka dërguar, hëna apo djelli?
Pa më thuaj, të lutem, sa pate ka qjelli?
Nëpër ato pate madhëri e arte
ka të tilla shtate si të zotris s'ate?

Në je nonjë ëngjëll, udhën ke lajthitur?
Apo sjell melhemin zëmres së goditur?
Në je nonjë valë, kush është' ai mall
që të ndez e derdhe e utrin' mbi zall?

Në je nonjë çupë, do të mbaj mbi sup,
që të ngjesh në zëmër, do të pi me kup'!
Në je nonjë lule, e ku do keç mbirë,
si mundet e bënet lulja kaq e mirë?

Në se je sorkadhe, lumthi kush ka çapa,
lum ai q'i vete zotris s'ate prapa!
Kush të paska rritur, kush të ka selitur?
Trup'i yt i bukur si flori i situr!

Në je nonjë xhinde, xhind' i arratur,
cilin ke vithisur, kujt i je kolisur?
Ku është' ai pyll, ku është' ai mur
ku ti vete fute dhe qëllon me gur?(26)

II

Kush të ka dërguar, hëna apo djelli?
Pa më thuaj të lutem sa yje ka qjelli?
Ka të tilla pyje nëpër ata yje?
Ka të tilla xhinde nëpër ata pyje?

Qofshi të 'ergjënda, ka të tilla xhinde?
Rrofsh e qofsh, sa malet, zotrote ku linde? (27)
Desha që ta dija ku është' ylli ytë,
Desha që ta dija ku është' pylli ytë!

Në je nonjë dritëz, dritëz Perëndie,
lum kush të ka afër kurse nata bie;
në je nonjë hije, hije hyjënore,
kthema zëmrën time, zëmrën që ma more!

Në je nonjë erë, një veri në ver',
nga se po të digjet trupi ylyver?
Në je nonjë ëndër, shumë të lutem shumë,
në të dasht qejfi të të shoh në gjum'!

Në je xhevahire, nga se nuk je dukur?
Nga se xhevahiri rri në kuti futur? (28)
Në je nonjë flutur, kush të ka qëndisur?
Kush është ajo dorë që të ka stolisur?

Pa le ta dëgjojmë një herë'e dy herë,
fol', moj dallandyshe, që këndon mbi derë!
Fol', moj dallandyshe, se sa më vjen mirë,
mos je nonjë vajzë nga një vënd i lirë?

— Un' jam një arbreshë, rroj këtu në rrëza,
një gjak e një gjuhë kemi me thëllëza;
pullumb' e sokardhe jemi far' e fis,
kemi dhe shqiponjën gjyshen e shtëpisë!

Çdo të mira kemi, djelli ar ar
derdhet përmbi neve nga çdo vënd më par';
lul'e vëndit tënë katër stina çel
edhe er'e bukur na deh e na vel!

A e more vesh kush më ka qëndisur?
Është drit'e djellit që më ka stolisur,
është drit'e diellit, është drit'e hënës,
më shumë nga të gjitha është sis'e nënës!

27842

BIBLIOTEKË E SHTETIT
GJIROKASTRI